

Academia Peccatorvm. Seu Conciones De Tota Parabola Prodigi Euangelici

Quae Insolentia Peccatorvm Sev De Lvxv et Libidinibus Prodigi

Bosquier, Philippe

Moguntiae ; Coloniae, 1614

[Concio] XIV. 1 Duplex via arcta & spatiosa. 2. vocis luxuria ætimon. 3. Quibus Prodigus concoxit substantiam suam ex textuum examinatione inquiritur. 4. opes hominem perdunt. 5. multum peregrinari ...

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55916](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55916)

luctudine frustra laborabitur. Cōpella. compellat
 Jsa. 26 Indulisti genti Domine, nunquid
 as? Elongasti omnes terminos terre.

CONCIO DECIMA QUARTA

3. 13 Et non post multos dies, congregavit
 adolescentior filius peregrè profectus est in
 nem longinquam: & ibi dissipavit substantiam
 am viuendo luxuriosè.

3. 13 Ἐ μὲν οὐ πολλὰς ἡμέρας σωμαγαγὼν
 ἄνευ τῆς πατρὸς, ἀπέδημιον ἐς χώραν
 ἄκθ' διουχόρπιν. Ἐ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, ἐν
 τῇ αὐτῆς ἀναξυρίᾳ, ἀπώλετο.

3. 13 Paucis autē post diebus collegit filius
 norquacumque ad se peruenerant. & profectus
 in regionem longinquam, & illic dilapidauit
 stantiam suam, dum profuse uiueret.

ARGUMENTVM

1. Duplex via, arcta & spatiosa. 2. Vocia
 atymon. 3. Quibus prodigus concoxit substantiam
 suam ex textuū examinatione inquititiam
 hominem perdunt. 5. multum peregrinari
 salutare. 6. Prælati præsentia subito optima
 auaritia & prodigalitate paucis. 7. Omnia
 dit Adam. 8. ut profecti sunt publicani. 9. Non
 nostra non sunt. 10. Ut dicatur peccator
 regionem longinquam. 11. Non expellat
 us. 12. Qui à Deo contingat elongari, qui
 præsens est. Regio longinqua, quid. 13. Non
 peccata, aequalia. 14. mala à peccato manant.

Mala specialia ex luxuria.

HUc utique studui, non esse prolixum, sed
 tum, & adyta parabola nostræ aperit
 nunc, quia nobis modicum superest tempus
 ad solitas ferias quæ iustitiam nostræ Academiæ
 quot hebdomadibus edicent, cogor de more
 eorum agere, & paucis quod superest prima

parabolæ nostræ quæ ad famem vsque prodigi nostri, hinc æquissimum peccati supplicium; famem, futuram, sumente Deo, porticum & introitum secundæ sectionis, totius corporis nostri conatus, protenditur, exponere. Materiam hæc doloris mihi; utique qui ubi effundi rebat, macilentior, aridioruè testa: ubi vela eloquentiæ, quantulumcumque à Deo collatæ, expandere: ibi ea contrahere & reducere: ubi in stadio citatim currere, ibi vincetus pedes cogat subsistere. Fax it Deus, ut breuitati studens, obscurus & intricatus non sim. Veruntamen solatio est, quod putamini nucus elaudatur Ilias; sub alis apis abscõdatur triremis nauica suppellectili omni instructa; hemisphærium nostrum capiat oculi pupilla; in exiguo clypeo, sculpsit Phidias Gigantum bellum. & Centaurorum certamen; solatur quoque, quod pugnis ut plurimum rotabitur sit palma; & breuitas dialecticæ sit collectanea vtilitati & amplitudini oratoricæ. Itaque hac lectione expendemus in quibus prodigus prodegerit substantiam suam; monstrabimus obiter, ut opes mundanæ, & peregrinationes longinquæ frequenter sint exitio hominibus: ut consultum sit subditis, non abesse procul a Prælati; exinde transitum parabimus ad publicanos, peccatores, idololatrias, hereticos, nõ eunecorũ impetu, ad aptũ sed molliter hanc textus nostri partem. Dignetur quæ mũdo edidit Verbũ breuiatũ nobis impetrare breuitatẽ, & claritatẽ decetẽ. Aue Maria.

Ut sublimiter specularus est Plato hominem omnẽ raptari equis binis, diuersis & contrarijs: Alterum equorum, æquum, honestum esse dicens, & bonum, ex bonisquẽ & honestis oriandum; alterum huic contrariũ, atque è contrarijs ortũ: per hos equos intelligens irascibilem & concupiscibilem, atque his indomitis caballis assignans aptissimũ rectorẽ, rationẽ. Rheda directio molesta est & ardua, ex diuersitate & repugnãtia equorũ; irascibili quandoque gerẽte morẽ rationi thedaciæ, quin interdũ suppetias ferẽte ipsi in prælio: rursus, concupiscibili pertinaciter & ferociter reluctãte, surdastram simulante, non cedente flagris & stimulis.

Quam optimè ille idem Plato philosophus
consiliarios geminos imprudentes, iuvenem
rios esse, dolorem & voluptatem! Vt euangelium
Euangelio diseruit Ethuicus ille, conformiter
ctrinam D. Pauli, stantem in quoque homine
spiritus, & legem membrorum, siue concupiscentiam
rapientem quamq; hominem suum huc illuc, im-
piscencia vt plurimum euadente victrice!

Xenophō Vt doctus Prodicus, post eum Xenophon, in
in 2. com quutus Cicero, alijque sapienter haxerunt. Hinc
memora dolescenturienti, deliberanti super delectatione
tionū ex tionis, occurrisse biuium, ac in eo Voluptatem
Prodicō. tutem oratione fusa certatim eum ad se pellere
Cicero l. 1. nantes, montesq; pollicentes aures! Quam
Off. Bu- nē pagani illi, quos Iesu Christi cognitio non
deus, de rat, diserebant, adstruentes cum Christo
studio lit- viam: alteram spatiosam & voluptuosam, &
terarum arctam & studiosam alteram, aut salutarem, con-
instituan- equaliter obuias, sed non ab omnibus æquè
do. vt verè asseruerunt Herculem ingressum
Matt. 7. mitam! Nam, *Pauci qui inueniunt eam*, ait Deus
altera verò voluptatis & perditionis trita est
dine certatim irruentium.

Adest, qui cum cæteris reluctante ratione
ce, rapi se patitur à caballo feroci, concupiscentia
est, qui cum cæteris capessit monita consilij
ptatis: adest vnus, sed rarus, sed singularis, qui
rannicæ membrorum legi credit, quæ æquifera
tis: qui fallaci voluptati fidē adhibet, non vniu-
modum eius quæret; qui missa arcta salutaris
tiosam perditionis percurrit. *Multis ambulans*

Hoc loco describit Evangelista apparatus
ter, mores post appulsionem. Apparatus, ibi
Antho. post multos dies congregatis omnibus: mobilibus
de Ghy- mobilibus, domi & ruri; id est, auctionatus est
landis q. sa, conuasauit in vnam summam, & facultates
3. in hanc suas arctis limitibus marsupij conclusit. Hanc
parab D. ram, si in eum finem quem suadebat Dominus
Bernardi centi, dicens: *Si vis perfectus esse, vade, vende quæ*

haec pauperibus; quod consilium sequuti sunt sancti plurimi, ut primi Christiani; Maria Magdalena, Martha, Lazarus, teste Marulo; Hilarion quindecim annos natus, narrante S. Hieronymo in vita eius; Paulus Romanus: Lucia Virgo; D. Cyprianus Afer, Episcopus; S. Nicolaus Smyrnenfis Episcopus, & alij: aut cum Crate Thebano, alijsque, ut divitijs solutus, liberius philosopharetur. Nihil minus; pauperes, aut philosophiam nequidem somniarat.

Iter ibi: Peregrè profectus est in regionem longinquam. Bellè se instructum videns pennis patrijs, procul à do avolat, in salutato hospite, quod aiunt: (alioqui Euangeliista, omnia anxie & sedulo referens, valedictionis vrbis, quam incolebat patris (quod suspicaretur quis) antequam potiores vrbis partes dicebantur regiones; ad instar regionum, quæ orbem distinguunt, sed in prouinciam longinquam secessit, quærens locum & consortium se dignum, Dignum patella operculum. Id facile suspicor, primò; quia capiebat remoueri ab auribus & oculis patris, ad eò ut is ne vel minimum perciperet sonum, aut vllum videret specimem perditæ vitæ quam degere mente versabat. Deinde, quia dicitur facta fames valida in regione illa, per quam in seruitutem venit miserandam: non autem in regione patriæ; cum non sit verisimile inualuisse famem in vna vrbis parte, & non potius in tota: ite se mancipasse obsequio ita fædo, non magis ad patrem rediisse, si eandem inhabitasset urbem: neq; patrem non percepisse famam profigatorum morum, & seruitutis miseræ, si vrbe non excessisset. Diceret Euangelista: Facta est fames valida in vrbe illa, & non in regione illa. Proficiscitur itaq; in regionem remotissimam. Haud malè, si ut fugaces sectaretur litteras, quomodo Plato & Pythagoras; si ut penitentiam faceret ignotus in deserto; aut quis existimet hunc perditum cogitasse de studijs aut penitentia?

Quoad mores; eos refert verbo vnico, arcana sex

Prodigij mores.

Prodigi
mores.

Luxuria
quid.

I.
D. Thom.

2. 2. q. 143.

a. 1. reff.

ad 1. Et in

quest. de

mulo q. 15

D. Bonau.

c. 9. Die

12.

II.

Est immo

deratus

appetitus

secundu

rum.

Nau. cap.

23. conf.

num. 112.

Lauren-

tius Valla

in error. es

Antonij

Rauden-

sis sub fi-

num.

III.

III.

centa in se claudenti, quæ referare vrinam per
liceret. Evangelista: *Et ibi dissipauit substantiam*
Si qualiter queratis, respondeat: *uiuendo* locum
cundum versionem Syriacam, *Dum uiuere* popu-

2. Notandum hoc loco versionem vulgaram
vſurpare dictionem æquiuocam, & amphibolam

luxuriōſe. Dico, æquiuocam & ambiguam, quia
ſunt uocem; *luxuria* vno; alij, alio modo. S. Tho-

Aquinas & S. Bonaventura dicunt præcipue
re uenera, quæ, pro omnibus, hominis animam

uat, quod forte in ea ut plurimum, & facile con-

Inde, ut denotet omnem exceſſum; ſicuti libid-

tur ad omnis generis uicia connotanda, ut libid-

uandi, *libido uolucendi*; & *opum ſurroſa*, *libid-*

Ruſus, Laurentius Valla aſſerit dictionem *luxu-*

ſumī latinè pro fornicatione: dicitque argu-

deſumptum ex primo Officiorum Ciceronis, *Luxu-*

cum omni etati ſit turpis, tum ſenectuti ſociuſſima

intelligendum de peccato carnis. Significat

pro *luxuria*, ait, nimiam profuſionem veſtium

rum, & ſimilium. Ad quod deſignandum, addi-

ceto eo loco tanquam oppoſitum: *Si autem uer-*

ditum intemperantia acceſſerit, duplex malum eſt

alterum alteri oppoſens. *Ibidem*: *Turpe diſſipare*

ria, delicate ac molliter uiuere.

Dicunt alij, nomen *luxuria* tribui proprie

quando ſeminis abundantia, & germinis rebuſque

ſegetes ſuffocantur. In quo ſenſu dicebat Virg.

Georgic. *Luxuriam ſegetum tenera depaſcit*

Quomodo etiam Cicero aiebat, *Las ſegetes*

ſe frumenta: ac ab his per metaphorā tranſſerunt

mines, ad ſignificandum aut eorum elatos animos

Ouidius 2. de arte amandi: *Luxuriant animi reſu-*

rumque ſecundis, aut profuſionem cibi, potus, uel

quo ſignificatu ſumit Apoſtolus 1. ad Tim. 3. *Qui*

Cum luxuriat & fuerint in Chriſto. D. Thomas 2. 2.

indicat ibi luxuriā non eſſe propriū libidinis uel

ſed immodicum uſum, & copiā rerum quamlibet

quando ſplendore & magnificentia, ut Virg. *ad*

At domus interior regali splendida luxu.

Idem 6. Aeneid. *Epulaeque ante ora parata regifico luxu.*

Erasmus paraph. in hunc locum: *Luxus, quicquid extra necessitatem carnis impenditur cupiditatibus.*

Macrobius libro 3. Saturnal. c. 13 accipit sapiusculè pro profusione in cibos.

Prudentius in Psychomachia, & eius commentator in pugnam luxus & voluptatibus hanc significationem tribuit luxuriae.

Non patior Laurentium Vallam, virum alioqui eruditum calumniari tantopere aduersarium: & ab eius positione cauillari & Thomam, aliosque Theologos, statuantes nomen *luxuria*, sumi posse pro actu carnis.

Cornelius Jansenius Concord. in hunc locum, vult intelligi per luxuriosè maximè inhonestam Venere: sed & omnem luxum vestium & conuiuiorum.

Quare nouerit Laurentius Valla, nonnunquam Latinos peritos, vsos dictione *Luxuria*, pro Venere.

Ouid. in 1. epist. Heroidum Penelope ad Vlysssem: *Turbarunt in me luxuriosa proci.*

Idem de remedio Amoris: *Diuitijs alitur luxuriosus amor.*

Vide Aul. Gell. l. 7. noct. c. 11.

3. Præterea, habet textus Græcus pro dictione *luxuria* *ἀσώτος* media longa, vnde *ἀσώτης*, id est, luxuriosè, prodigè, profusè: Deduciturque Græca vox à populo dicto *Asotos*, mirè conuiujs & crapulis diu noctuquè intendente, de quo Cicero l. 2. de finibus: *Nolim mihi fingere Asotos ut solet is, qui in mensam vomant, & de conuiujs auferantur crudique postridie seruisus ingurgitent.* Vnde nunc Græco omnis profligatus, perditus, sceleratus dicitur metaphorice *ασώτος*, aut *ἀκολάτος*, id est libidinosus, aut *ἀνοήτος*, id est, inutilis, aut *ἀχρηστος*, id est, inutilis, aut *ἀνοήσιμος*, id est improbus, aut *μωρός*, id est scelestus.

Budens in Pand. ἀσώτος, i. prodigus, insatiabilis, luxuriosus, insolens degitator, lapidator, homo nihil, nullius frugis gula lu-

Quod si legendum sit forte *ἀσώτος* pro *ἀσώσιος*, non tantum quantitate sed & in (potuit enim error accidisse).

Coniectura huius tres rationes.

- 1.
- 2.
- 3.
- 1. Reg. 5.
- 2. Par. 26.
- Neem. 13.
- Isa. 20.

se ob vtriusque similitudinem) deduceretur ab Asotio
 vrbē ex quinque celeberrimis Philistinorum; & significat
 a *Asotos* inter alia, *ignis generationis*, apponitur ad vitam
 nostri prodigi, quem hic ignis consumens vires & facultates
 accenderat. Deinde, quis dubitabit invidiosos fuisse Philistæos,
 quibus non erat copiosus verus Deus: itaque vivere *Asotos*; aut de Asotio
 more, lubricum esse vivere fuerunt quoque Philistinorum
 idololatæ pessimi; ideoque vsus est forte Christus in
 dictione, *Asotos*, ut concinnaretur aptius parallelum
 propositum ad populum Gentilem. Sit nomen *Asotos*
 aut *Asotos*, quod mihi aridet magis, ne verum proferat
 pollicetur de nostro prodigo. Demum, iuxta veterum
 versiones potest intelligi in genere fuisse prodigiosum
 ast in quo, non adeo clarum. Si sumamus Græcæ
 & *Asotos*, seu deductum à populo gulæ, luxuriosæ, deinde
 supra memorato, insinuat multa profuisse in
 las & crapulam. Si secundum secundam dictionem
 nem, ab *Asotos*, gente Philistinorum; & si veterum
 dictionem *luxuria*, ut plurimum Theologis famulantes
 fornicatione, uti asserunt S. Thomas & alij; & si ad
 logum, id est a quivocum à consilio per se sumptum
 famosiori seu principaliori significato, ut aiunt Logographi
 quoniam in Theologicis verisamur, intelligendum
 lapidasse facultates cum pellicibus. Quam explicationem
 1. nē præ cæteris amplector; quia Azotij Philistinorum
 2. babuliter fuerunt libidinosi; & luxuria Theologis
 3. carnis libido: & frater irritatus dixit postea carnis
 brans; *Dissipavit substantiam suam cum meretricibus*
 adde, quod Comædiographo Latino dicitur prodigiosus
 4. *Asotos*, quæ dicitio Græcis significat deditos
 luptatibus gustus & tactus; intemperantes, & qui
 piditatibus imperare nesciunt.

Guilhelmus Budeus proteruum proprie significat
 putat; & qui circa libidines sibi non potest temperare
 Aristoteles eodem sensu quandoque accipit.

Aulus Gellius l. 19. Nocti. Att. c. 2. Et Macrobius
 Saturnal. cap. 2. *Eos maxime qui dualibus beluorum
 voluptatibus ex gustu & tactu sese dederunt, gratias*

quod vocabulis Græci appellant ἀκολάστος, vel ἀναστος, nos
 incontinentes dicimus & intemperantes. Denique,
 potior Doctorum nostrorum numerus exponit præ-
 cipue de incontinentia.

κόλασις
 significat
 Græcis
 punio, à
 priuati. 5.

Rursus, Interpretæ Syriacus, qui veritas ὄσιος, per
 profusè & Latinus noster, qui transtulit luxuriosè, libe-
 rum faciunt suspicandi prodigum fuisse vestitu nu-
 meroso, Neroni similem, qui veste eadem legitur nu-
 quam vltus secundò: sempiterno, & curiosè composito.
 Nec vllatenus dubitandum luxuriarum vestibus;
 quia & scortator: sunt enim vestimenta comptula fo-
 mes; & germen verù libidinis, rena animorum, vti a-
 lias ostendimus in quadam nostra tragædia, & spera-
 mus latius monstrare, Deo fauente, libello particu-
 lari super hoc, magis Theologicè. Ouid. 2. de arte a-
 mand: Ausferimur cultu, gemmis auroque teguntur.

Act. 2. sc. 2.

Omnia &c.

Decipit hac oculos, Egido diues amor.

Policraticus li. 7. cap. 4. Pythagoras Italius, matro-
 nis Crotoniorum dicebat esse luxuria instrumenta.

Suetonius in Augusto. Pompas vestium vocabatur
 Augustus Caesar insigne superbia, & nidum luxuria.

Idem in Caio Caligula, ait Caligulam deturpasse
 pulchros & comptos quoties illi occurrerent, quod
 sciret decoratam faciem esse quoddam incentiuum
 adulterij.

Macrob. l. 2. Saturnal. cap. 5. Augustum offensum
 fuisse ait, Iulie filie licentiosiore habitu.

Aliunt quidam, & aquam in magna iuba gloriari,
 caque ad luxuriam excitari, ea verò deposita luxuri-
 am deponere.

Cyrillus Alexand. de egressu animæ. Va calamistra-
 ti: ad ledendas & vulnerandas animas ad coitum, & lu-
 xuriam immunda intemperantia, verè, rete diaboli est
 calamistratio.

D. Amb. l. 1. d. e virginitate, vocat mulierem orna-
 tam, domum omnium dæmonum infernalium.

Ecl. 9. Auerte faciem tuam à muliere compta &c.
 sequitur. Et ex hoc concupiscentia quasi ignis exardes-
 cit.

Esther.

Esther 14. Esther Regina vocat signum superbiae.
Judith. 10. deceptura Holofernem ornat se, cum
vult quo nil esset potentius. *Mulier ornata se, viri
hil habentes potentius, aiebat Iulia.*

Prohibitiones Apostolorum satis indicant
possunt ornatus. 1. Tim. 2. 1. Petr. 3. Tertullianum dicit
Cyprianum omitto; qui varijs tractatibus vsque de-
quentissimis rem hanc impugnarunt.

Neque dubitari potest prodigum fuisse donis
maneribus: sunt enim communiter pellices, quoniam
tia capiendis omnigenis donis. Metram filiam The-
sali Eristhoni frequentavit nemo; qui equos, pueri
aliaque id genus non offeret vnionū vice, non dicitur
in vsu. Non conuenit Laide Corinthiā Demodocum
neq; pænitere mercatur, nisi decē mille drachmas
ducentorum quinquaginta scutorum: aut secunda
Budeum, mille scutorum monetę gallicę summa
exequat: Iupiter non illabitur gremio Danae nisi
lis aureis. Non coit Iudas cum Thamar, nisi annulus
aureum dederit. *Poscit? Dandum est*, inquit Cicero. *Co-*
ringas rem lubricam, viscosamque, quin ex parte
reliqueris? Aut dandum, aut pollicendum.

Meretrix
ab are
mercendo.
Meretrix
lupę
latine di-
cuntur,
forte à ra-
pacitate
& voraci-
tate. Le-
xna scorti-
hyerogli-
phicum,
& simbo-
lum forte
eodem de
causa ille
cebrę ar-
gentarię

Meretrix
ab are
mercendo.
Meretrix
lupę
latine di-
cuntur,
forte à ra-
pacitate
& voraci-
tate. Le-
xna scorti-
hyerogli-
phicum,
& simbo-
lum forte
eodem de
causa ille
cebrę ar-
gentarię

Meretrix
ab are
mercendo.
Meretrix
lupę
latine di-
cuntur,
forte à ra-
pacitate
& voraci-
tate. Le-
xna scorti-
hyerogli-
phicum,
& simbo-
lum forte
eodem de
causa ille
cebrę ar-
gentarię

Meretrix
ab are
mercendo.
Meretrix
lupę
latine di-
cuntur,
forte à ra-
pacitate
& voraci-
tate. Le-
xna scorti-
hyerogli-
phicum,
& simbo-
lum forte
eodem de
causa ille
cebrę ar-
gentarię

Meretrix
ab are
mercendo.
Meretrix
lupę
latine di-
cuntur,
forte à ra-
pacitate
& voraci-
tate. Le-
xna scorti-
hyerogli-
phicum,
& simbo-
lum forte
eodem de
causa ille
cebrę ar-
gentarię

Meretrix
ab are
mercendo.
Meretrix
lupę
latine di-
cuntur,
forte à ra-
pacitate
& voraci-
tate. Le-
xna scorti-
hyerogli-
phicum,
& simbo-
lum forte
eodem de
causa ille
cebrę ar-
gentarię

Meretrix
ab are
mercendo.
Meretrix
lupę
latine di-
cuntur,
forte à ra-
pacitate
& voraci-
tate. Le-
xna scorti-
hyerogli-
phicum,
& simbo-
lum forte
eodem de
causa ille
cebrę ar-
gentarię

Meretrix
ab are
mercendo.
Meretrix
lupę
latine di-
cuntur,
forte à ra-
pacitate
& voraci-
tate. Le-
xna scorti-
hyerogli-
phicum,
& simbo-
lum forte
eodem de
causa ille
cebrę ar-
gentarię

Meretrix
ab are
mercendo.
Meretrix
lupę
latine di-
cuntur,
forte à ra-
pacitate
& voraci-
tate. Le-
xna scorti-
hyerogli-
phicum,
& simbo-
lum forte
eodem de
causa ille
cebrę ar-
gentarię

Meretrix
ab are
mercendo.
Meretrix
lupę
latine di-
cuntur,
forte à ra-
pacitate
& voraci-
tate. Le-
xna scorti-
hyerogli-
phicum,
& simbo-
lum forte
eodem de
causa ille
cebrę ar-
gentarię

Meretrix
ab are
mercendo.
Meretrix
lupę
latine di-
cuntur,
forte à ra-
pacitate
& voraci-
tate. Le-
xna scorti-
hyerogli-
phicum,
& simbo-
lum forte
eodem de
causa ille
cebrę ar-
gentarię

Meretrix
ab are
mercendo.
Meretrix
lupę
latine di-
cuntur,
forte à ra-
pacitate
& voraci-
tate. Le-
xna scorti-
hyerogli-
phicum,
& simbo-
lum forte
eodem de
causa ille
cebrę ar-
gentarię

Meretrix
ab are
mercendo.
Meretrix
lupę
latine di-
cuntur,
forte à ra-
pacitate
& voraci-
tate. Le-
xna scorti-
hyerogli-
phicum,
& simbo-
lum forte
eodem de
causa ille
cebrę ar-
gentarię

Meretrix
ab are
mercendo.
Meretrix
lupę
latine di-
cuntur,
forte à ra-
pacitate
& voraci-
tate. Le-
xna scorti-
hyerogli-
phicum,
& simbo-
lum forte
eodem de
causa ille
cebrę ar-
gentarię

Meretrix
ab are
mercendo.
Meretrix
lupę
latine di-
cuntur,
forte à ra-
pacitate
& voraci-
tate. Le-
xna scorti-
hyerogli-
phicum,
& simbo-
lum forte
eodem de
causa ille
cebrę ar-
gentarię

Meretrix
ab are
mercendo.
Meretrix
lupę
latine di-
cuntur,
forte à ra-
pacitate
& voraci-
tate. Le-
xna scorti-
hyerogli-
phicum,
& simbo-
lum forte
eodem de
causa ille
cebrę ar-
gentarię

Meretrix
ab are
mercendo.
Meretrix
lupę
latine di-
cuntur,
forte à ra-
pacitate
& voraci-
tate. Le-
xna scorti-
hyerogli-
phicum,
& simbo-
lum forte
eodem de
causa ille
cebrę ar-
gentarię

Meretrix
ab are
mercendo.
Meretrix
lupę
latine di-
cuntur,
forte à ra-
pacitate
& voraci-
tate. Le-
xna scorti-
hyerogli-
phicum,
& simbo-
lum forte
eodem de
causa ille
cebrę ar-
gentarię

Meretrix
ab are
mercendo.
Meretrix
lupę
latine di-
cuntur,
forte à ra-
pacitate
& voraci-
tate. Le-
xna scorti-
hyerogli-
phicum,
& simbo-
lum forte
eodem de
causa ille
cebrę ar-
gentarię

Meretrix
ab are
mercendo.
Meretrix
lupę
latine di-
cuntur,
forte à ra-
pacitate
& voraci-
tate. Le-
xna scorti-
hyerogli-
phicum,
& simbo-
lum forte
eodem de
causa ille
cebrę ar-
gentarię

Meretrix
ab are
mercendo.
Meretrix
lupę
latine di-
cuntur,
forte à ra-
pacitate
& voraci-
tate. Le-
xna scorti-
hyerogli-
phicum,
& simbo-
lum forte
eodem de
causa ille
cebrę ar-
gentarię

Meretrix
ab are
mercendo.
Meretrix
lupę
latine di-
cuntur,
forte à ra-
pacitate
& voraci-
tate. Le-
xna scorti-
hyerogli-
phicum,
& simbo-
lum forte
eodem de
causa ille
cebrę ar-
gentarię

Meretrix
ab are
mercendo.
Meretrix
lupę
latine di-
cuntur,
forte à ra-
pacitate
& voraci-
tate. Le-
xna scorti-
hyerogli-
phicum,
& simbo-
lum forte
eodem de
causa ille
cebrę ar-
gentarię

Meretrix
ab are
mercendo.
Meretrix
lupę
latine di-
cuntur,
forte à ra-
pacitate
& voraci-
tate. Le-
xna scorti-
hyerogli-
phicum,
& simbo-
lum forte
eodem de
causa ille
cebrę ar-
gentarię

Meretrix
ab are
mercendo.
Meretrix
lupę
latine di-
cuntur,
forte à ra-
pacitate
& voraci-
tate. Le-
xna scorti-
hyerogli-
phicum,
& simbo-
lum forte
eodem de
causa ille
cebrę ar-
gentarię

Meretrix
ab are
mercendo.
Meretrix
lupę
latine di-
cuntur,
forte à ra-
pacitate
& voraci-
tate. Le-
xna scorti-
hyerogli-
phicum,
& simbo-
lum forte
eodem de
causa ille
cebrę ar-
gentarię

Meretrix
ab are
mercendo.
Meretrix
lupę
latine di-
cuntur,
forte à ra-
pacitate
& voraci-
tate. Le-
xna scorti-
hyerogli-
phicum,
& simbo-
lum forte
eodem de
causa ille
cebrę ar-
gentarię

Meretrix
ab are
mercendo.
Meretrix
lupę
latine di-
cuntur,
forte à ra-
pacitate
& voraci-
tate. Le-
xna scorti-
hyerogli-
phicum,
& simbo-
lum forte
eodem de
causa ille
cebrę ar-
gentarię

Meretrix
ab are
mercendo.
Meretrix
lupę
latine di-
cuntur,
forte à ra-
pacitate
& voraci-
tate. Le-
xna scorti-
hyerogli-
phicum,
& simbo-
lum forte
eodem de
causa ille
cebrę ar-
gentarię

li, protulit nomine Isaac in aures auitas, appendentes
fictos duos, & armillas totidem, pondo fictorum de-
cem Rebecca munera.

Can. 1. *Murmulas aureas faciemus tibi vermiculatas*
argento

ezech. 16. *Vestiu te discoloribus* Locus est insignis.
Venusuq; ille, veni loculorum clysteres, Harpyie, &
sanguifuga vera, emungunt & de raunt coptulos i-
stos amafios, ad mantica m, ad subuculam dorso sub-
ligatam, eorum res reducut. Mirum, tane non exor-
quere plura, quando quide non adeo prostituunt cor-
pus voluptati viroru, vt passim animas parnis eternis.
Quam commutationem dabit homo pro anima sua? in-
quebat Dominus. Poruit itaque dissipasse substanti-
am in donis & muneribus.

Ac quoniam meretriculatum animos nil mouet vt
symphonia, quis ambigat multa prodegitte occenta-
tionibus diluculo, tripudijs, laruationibus: &c.

Præterea, si venereus fuit, vti communiter hic lo-
cus exponitur, in speciem præsumi potest luxus epu-
laru & conuiuio ru, vti mox dicebamus, ad dictione
vulgò enim fertur, post epulas, chorea. *Pascitur*
libido conuiuijs, nutritur delitijs, vino acceditur, ebrietate
inflamatur, ait S. Ambrosius. Quare, quicunque author
est comedia Gallicæ de prodigo, optimè inducit in-
strui lautè mensã patentè, priusquã libidinè expleat.

D. Hieron. l. 2. in Iouinianum, *Venter pinguis facild*
despumat in libidinem.

Idem tomo 1. ad Furiam, de virginitate seruanda.
Non Atnai ignes, non Vulcania tellus, non Vesenus &
Olympus tantis ardoribus astuant, vt inuitiles medulla
vino plena & dapibus inflammata

Idem ad Amadum. *Pro ordine membrorum est ordo*
vitiorum, & venter astuans mero, &c.

F. Thomas Cisterciensis in cantica, in illud, *Equita-*
tui meo &c. Luxuria currua habet quatuor rotas, vètris
ingluuiè, coitus libidinè, vestiu mollitiè, otij, soporisq; reso-
lutionè: trahitur duobus equis prosperitate vite, & abun-
dantia rerum. Hi duo præsidant auriga, ignauia corpor,
infida securitas &c.

dican-
tur mete-
trices.

Plaur.

Bacchid

O hara-
thru, vbi
nunc es,
vt ego te
vsurpem
lubens.

Quasi di-
cat mere-
tricem
gurgitem
pecunia-
rum.

Luca 12.

Gen. 19. Filiae Loth patrem inebriant ut velle possit.

Exodo 32. Sedit populus manducare, & surrexerunt ludere.

Ephes. 5. Nolite inebriari vino in quo est luxuria.

Prouerb. 20. Luxuriosa res vinum

Ouid. 2. de arte. Vina parant animos: faciuntque uerbis aptos.

Jdem 2. de remedio: Vina parant animos: Venere.

Terentius in Eunucho. Sine Cerere & Libere fruges Venus.

Ladem in Eunucho act. 5. scena 4. Meretrices...

... Dum foris sunt, nihil videtur mundus

Nec magis compositum quicquam, nec magis loquans.

Quae cum amatore suo cum coenant, liguriunt.

Valer. Max. 1. 2. cap. 1. Proximus à Libero patris temperantia gradus ad in concessam Venere esse censetur.

Prouerbiu vetus. Nunquam fames adulteria peruenit.

Aristoteles in problem. sect. 20. reddit rationem cur Venere cupiditatem accendere possit vinum, & addit. Quare non ineptè Venere inuicem Baccho utuntur. Et sectione 10. Venus comes satietatis.

Omnia plenitudo quaerit exitum.

Vbi peruenisset in regionem longinquam, ubi perperit substantiam suam viuendo luxuriose: Zap, dicitur optimè textus Graecus: id est viuendo vita brutiorum, non humana & rationali; lateribus suis, dextrorsum, sinistrorsum, iunctas habens Laidem & Thaidem. Ibi ut amasias in sententiam suam pertraheret, pompam ostentabat. Aduocat pannarios, solidarios venditores, sericarios, à capite ad calcem nouis instruitur, & dornatur, comitur; nihil desideratur eorum quae ad libidinem faciunt; perducuntur irritamenta luxuriae, exquisita pretio, noua specie infinita numero, vt reuocentur alternatiuè: Decipit hac oculos, Aegyda dicitur in mor. Hac irretiuntur. Ibi, vt res pro voto succederent, dissipantur.

Ouid. 2. de arte amandi.

dissipauit facultates in cupidines, amafias donando stolis exquisitis, Damascenis, volutaris, Melitenfibus, galericij ab exteris petitis nationibus, inauribus, armillis, corollis, torquibus, mureaulis, annulis, gemmis, iocalibus pretiosis, vniuersis quæ ad maadum muliebrem desiderantur; denique ijs omnibus quæ expeteret earum animus; indies maiora pollicens: *Muranulus aureas faciemus tibi vermiculatas argento. Ibi dissipauit omnem substantiam suam.* Ibi, meretricularum sollicitaturus mētes concoquebat substantiam, aulædorum, cantorum, cytharædorum stipatus choro, *Prospiciens per cancellos, stans post parietem;* qui diluculo ostium amicæ occurrentem, qui amores, languoresque suos voce & manu emodularetur; ipse fingens tripudia, choreas, luctas; exsiliatus, saltans, crura in sublime iactans. Ibi, vniuersa profundit in epulas; circumducens parasitos illos, questores cænitationum, lutrones, per quos demum quo deuenit, deuolueretur: in conuiuia amafiolis parata, in canaculo, in dumetoso tuguriolo, domi, ruti, a meridie ad mediam noctem; de more Neronis: *quis scitabat inter scortorum, ambubaiarumque ministris meridie ad mediam noctem usque.* Denique, prodigus ille, induebatur & induebat suas purpura & bysso, & epulabatur quotidie splendide: præter aurum, serica, byssum circum se & suas splendebat nihil, magis epularis cuique omni hora patebat.

D. Bernardinus Sen.

Luca. 16.

Sophilus apud Athenæum libro 3. *Lasciuiebat de voratis cibus, quatuor fortassis elephantorum.*
Eccl. 1. *Omnia quæ desiderauerunt oculi mei, non negaui eis, nec prohibui cor meum.*
Quid l. 3. *Fastorum. Inuenias, illic qui Nestoris ebi- bat annos;*

Vide Laungem in theatro de tribus compotioribus.

Qua sit per calices facta Sybilla suos.
Danielis; In conuiuio Balthasar vnusquisque secundum suam bibebat ætatem. Ibi, ibi, in eiusmodi luxu dissipauit omnem hereditatem. Qui descendens ab Ierusalem in Jericho incidit in latrones, non fuit eo pauperior & magis nudus; non tot absorpsit ra-

Ad numerum bibentes Annæ perennæ sacrificabant.

tes charibdis vorax; non tot absumpsit barathrum
Atheniense noxios; quot emunxerunt meretricios
reos in eiusmodi luxu. Cupcta absorpta sunt; iusti
ipsi est alea; perierunt vniuersa; non naufragio, non
gritudine, non sinistro casu, sed *uiuendo luxuriando*.

4. Quid ageret aliud adolescens præceps, facinor
sus, procul à patria, sibi magister & pedagogus, frater
remisso à pluribus ad malum sollicitatus, a nemine
cohibitus, a patre remotus, cuius aspectu solo reos
potuerat ad meliora, multis spatijs distans à huius
cuius exemplo honestiora didicisset: itaque hic, ut
in speculo pellucido percipitis, ut opes libertate
paræ, sint hominibus exitio. Equidè, di ste aduerti
mos humanos, quomodo humore putulèto intumescunt
vlcera; audent per illas omnia: dicitur enim dicitur
à Diuus, nam qui diues est quauis Deus nullo ingenio
videtur, teste Varrone. *Diues sum, & nullius ego*, ut
quidam in Apocalipsi. Deinde iuges opulentia
delitiæ inuitant ad malum, & naturam accendunt
ruptam. Nec datur crimen atrox, quod non patitur
pecunia. Denique, redimitur flagitium omne, tur
quæ nummis. Hinc nuperis diebus dicebantur
bis diuitiæ, optimè, *irritamenta malorum*. Id iustis
tum volebat Plato, qui à Cyrenæis, Græciæ populi
rogatus iura, legesque dædæ, quibus Remp. regere
spondit; arduum præcepta dicere ciuibus proleptis
& opulentia diffuencibus. Voluente præceptorum ma
menta, occurret subinde opulentiore ciuitate
stu, pompa, voluptate valuisse: occurret iniqua
fames, meretrices lautis ciuitatibus natas, aut in
tis, locupletibusque vrbibus corpora in quæ
prostituisse. In quorum fidem Alexandria, Cyprus
Corinthus, ciuitates opulentæ, luxui & voluptatibus
ditæ fuerunt. Quorsum fertur *Alexandrina delitiæ*?

Diues vn
de dica
tur.

Apoc. c. 3.

Vide Vo
later. l. 9.
comm.
sic vlti
ma.

sibi vult, *Corinthiarum*? Cur dicitur Venus Cypria?
Iustinus lib. 8. ex Trogo. *Mos erat Cyprijs cor
ante nuptias statuis diebus dotalem pecuniam quæ
ras in quaestum ad litus maris mittere, pro reliqua
cicia libamenta Veneri soluturas.*

Coriothus tam fuit enervata delitijs, vt Veneris templum habuerit vbi mille circiter elegantes meretrices paratae erant venientibus se prostituere, quorum famosissimi erant, Lais, Thais, Leena, Phyne, Sicyone, &c. Erat autem Corinthus vrbs Achaiae ditissima, omnibus rebus abundans, quae & placere possunt, & fastidientes allicere.

Quapropter, prudens ille Imperator Marcus Aurelius, morti vicinus, subuerebatur filium Imperij haeredem rerumque suarum instituire; ne forte istis perverteteretur; quod regulariter euacare nouerat.

Ven. Beda l. 1. cap. 2. super Esdras tomo 1. Familias res est humanum cor opibus ac libertate dissolui, a- rumus vero ac paupertate, ad semetipsum recolligi.

Joannes Salsibriensis lib. 1. Pollicat. e. 1. Nouarum virtutis prosperitas beatulis suis applaudit ut nocent.

Seneca l. 5. epist. ep. 99. ad Lucillum: Sic segetem nimia sternit ubertas sic rami onere franguntur sic ad maturitatem non peruenit nimia facunditas. Idem animis quoque euenit quos immoderata felicitas rumpit, quae non tantum in aliorum iniuriam; sed etiam in suam vertuntur.

D. Aug. tomo 5. l. 2. de Ciuit. cap. 18. Scipio Nasica ad reprimendam nequitiam, seruandosque mores optimos, vt metu vitia cohiberentur Carthaginem nolebat euerti.

D. Chrysostomus homil. 7. de poenitentia Opes sunt schola malitia.

C. Crispus Sallustius in bello Jugurth. Discordia & auaritia, atque ambitio, & cetera secundum rebus oriri sunt mala, post Carthaginis exitum maxime aucta sunt.

Franciscus Petrarch. l. 1. de remed. vtriusque fort. dial. 57. Nimia opes non modo singulorum hominum sed populi Romani corruerunt mores, miramque eximiam fregere virtutem, qui tamdiu clarus, & tamdiu iustus neque integer, quamdiu pauper fuit.

Cum Constantinus Imper. Ecclesiae Dei opes & imperium dedit, audita est vox: Hodie infusum est venenum in Ecclesiam.

Ouid de remed. Non habet unde suum paupertas patiat animum.

Ouid de remed. Non habet unde suum paupertas patiat animum.

Pelagia Antiochena.

Thais Meandri quae stum faciebat Athenis.

Thais Pa. maj. Abb. in Aegypt. to que. stum fe.

Seneca l. 5. epist. ep. 99. ad Lucillum: Sic segetem nimia sternit ubertas sic rami onere franguntur sic ad maturitatem non peruenit nimia facunditas. Idem animis quoque euenit quos immoderata felicitas rumpit, quae non tantum in aliorum iniuriam; sed etiam in suam vertuntur.

D. Aug. tomo 5. l. 2. de Ciuit. cap. 18. Scipio Nasica ad reprimendam nequitiam, seruandosque mores optimos, vt metu vitia cohiberentur Carthaginem nolebat euerti.

D. Chrysostomus homil. 7. de poenitentia Opes sunt schola malitia.

C. Crispus Sallustius in bello Jugurth. Discordia & auaritia, atque ambitio, & cetera secundum rebus oriri sunt mala, post Carthaginis exitum maxime aucta sunt.

Franciscus Petrarch. l. 1. de remed. vtriusque fort. dial. 57. Nimia opes non modo singulorum hominum sed populi Romani corruerunt mores, miramque eximiam fregere virtutem, qui tamdiu clarus, & tamdiu iustus neque integer, quamdiu pauper fuit.

Cum Constantinus Imper. Ecclesiae Dei opes & imperium dedit, audita est vox: Hodie infusum est venenum in Ecclesiam.

Ouid de remed. Non habet unde suum paupertas patiat animum.

Ouid de remed. Non habet unde suum paupertas patiat animum.

Ouid de remed. Non habet unde suum paupertas patiat animum.

Ouid de remed. Non habet unde suum paupertas patiat animum.

Ouid de remed. Non habet unde suum paupertas patiat animum.

Ouid de remed. Non habet unde suum paupertas patiat animum.

Ouid de remed. Non habet unde suum paupertas patiat animum.

Ouid de remed. Non habet unde suum paupertas patiat animum.

Ouid de remed. Non habet unde suum paupertas patiat animum.

Ouid de remed. Non habet unde suum paupertas patiat animum.

Ouid de remed. Non habet unde suum paupertas patiat animum.

Ouid de remed. Non habet unde suum paupertas patiat animum.

Ouid de remed. Non habet unde suum paupertas patiat animum.

Ouid de remed. Non habet unde suum paupertas patiat animum.

Ouid de remed. Non habet unde suum paupertas patiat animum.

Diuisio

fomen-

tum lib.

diuisio

Diuitijs alitur luxuriosus amor.

Idem. 2. de amore. *Luxuriant animi rebus pleuribus secundis.*

Deuteron. 32. *Impinguatus est dilectus & recalcitavit in crassatus, impinguatus, dilatatus, dereliquit Dominum factorem suum & recessit à Deo saluatore suo.*

Item. 5. *Incrassati sunt & impinguati, & prouerunt sermones meos pessimè.*

Ibidem. *Saturavi eos & machati sunt, & in domibus meretricis luxuriabantur.*

Ezechiel 16. *Hac fuit iniquitas Sodoma, superbia, turritas panis, & abundantia, & ocium ipsius & superbiam eius: & manum egeno & pauperi non prouerbant.*

Michæa 6. *Diuites eius repleti sunt iniquitate.*

Psal. 72. *Prodiit quasi ex adipe iniquitas eorum.*

Psal. 55. *Ab altitudine diei timebo.*

Eccli. 21. *Domus quæ nimis locuples est dominabitur superbia.*

Vide Augustinum serm. 29. in illud. 1. Tim. 6. *Diuitibus huius seculi præcipe &c.* Et Chrysostomum in 5. homilia 2. ad Antiochenos in idipsum.

Eccli. 31. *Multi dati sunt in auro casus, & facta est in specie illius perditio illorum. Pro quo alij clarius verunt: Multi propter aurum ad casum dati sunt.*

Luca 16. vocat diuitias Christus *Mammona iniquitatis, non temerè.*

Matth. vocat spinas, quia spinæ fecerunt colubis diuitiæ vitij, nomen affine est vitij & diuitij.

3. Regum. 12. *Ieroboam regnum adeprus infollet, conflat vitulos, &c.*

2. Paral. 12. *Cum fuit roboratum regnum Robam, ipse dereliquit legem Domini sui, & omni Israel cæcus in.*

Ibidem cap. 26. *Ozie cor eleuatum est in interitum suum, & neglexit Dominum Deum suum; roboratum scilicet diuitijs regno.*

Allegoria. 2. Reg. 1. *In montibus Gelboe interierunt nobiles Israel, id est, in prosperis virtutes collapsæ sunt.*

4. Regum 5. Naaman diues, sed leprosus, diues vitiosus.

Similia. Magna tranquillitas in medio mari, signum magnæ procellæ.

Luna non patitur eclipsem nisi cum plena est; nec homo deficit à bono nisi plenus diuitijs.

Luna quo plenior, eo à sole remotior: homo sæpe à Deo alienior quo ditior.

Sensibile, vel sensatum, vt loquuntur Physici, nimis vehemens, nocet sensui; ita sol nimis prosperitatis mentem excæcat.

Equus quo pinguior, eo in fessorem ferocior: ita diues paupere ferocior, Deum quodammodo à mente excæcat, ac deturbat.

5. Amplius, audientes prodigum nostrum ibi ibi, in regione longinqua, abligurijss: substantiam, non percipitis longas peregrinationes in remotas prouincias per tamque exito esse? Concedo, cum Plutarcho, locum non adimere probitatem, prudentiam, virtutem, & vt ait Democritus peragrations regionu frequenter docere frugalitatem; opus est quandoque ad verum experientura, & sub magistris insignibus operam dandam, cum Platone & Pythagora suscepta professione ad externos persequi literas fugaces: Nihil dulcius, quam scire profusus omnia: noui Homerum cæcum peripateticam, tenentem prudentiam ab itionibus venite rationem non asigando aliam consultissimam prudentiam Vlyssis, quam quod πολυτροπος esset; quod viginti annis vias multas peregrinaretur, multumque obseruasset mores: πᾶλλον ἀνδρώπων ἰδὲν ἄστια κὶ νόον ἔγνω.

Qui mores hominum multorum vidit, & vobes. Non ignoro inertes, & stolidos haberi eos qui in cineribus desides nunquam gremio excelsent in aternum; nunquam foci patij fumum miserunt; cuiusmodi Plutarcho sunt, οὐκ ἔστιν ἰδὲν ἄστια κὶ νόον ἔγνω. noua quales matronæ vult esse Paulus, sed custodes ignavos & desides: Quandoque consultum Tholozæ, Pictauij, auct. Parisijs legibus nauare operam: atque

Plut. l. de exilio. Democritus apud Stobæum ser. 38.

Philostrophus edidit libros octo de uiso quantibus litteras per orbem terrarum. Senarius, prou. ex Cicerone l. 4 epist. ad Atticum epist. Delectantur ne. Hom. vers. 2. Odyss.

B b a profe-

*Morat in
art.*

*Plut. to. 1.
Vit. in Ly.*

curgo.

*Ioan. Boe-
mus. l. 3.*

*de mori-
bus genti-
um c. 3.*

professionem instituire non est per se malum, verum
tamen per placet summè prudentiæ plena lex legum
Lacedæmonis qua prohibebantur ciues profectio-
exteras prouincias, signanter A siam, vti que effren-
natam, delicijs & voluptatibus dissolutam, exen-
nes Lacedæmone excluderentur, quibus non ali-
res momentosa, seu vtilis; inhumane si hospitijs
spectes, prudenter si intentionem: minime, ne fore-
teri imitarentur suæ Reipub. formam, aut viderentur
ab eis discrent (vti falso criminatur Thucydides)
veritus ne sui ad exteros proficiscentes, reuocentur
Rempub. ritus nouos, & mores inuitatos, ne quæ
ex consortio exteriorum sui incipile quid hauriant
insuper quia nouarum rerum semper aduehant
piam aduenæ, quibus alterantur iudicia & consuetu-
mana, vnde varij affectus, varij conatus; & ad hanc
batio harmoniæ Reipub. Ipse Homerus in Odysseæ
cero, Seueca Philosophi graues, suadent munit
turnas, frequentes sue profectioes.

Homeras Odys. 10. *Nis miserabilius quam in
de vagari.*

Idem Odys. 6. *Tu quoque amice domo diuturno
esse caueto*

*Rebus, itemque viris, intra tua tecta relin-
Cicero lib. 2. famil. ad Marc. Cæl. Omnis per-
tio obscura, & sordida est ijs, quorum industria & labor
potest esse illustris.*

Seneca in epist. *Parum cerè prodest homini
curiosè l.: strare regiones & prouincias, videre peregrina
ac barbaras gentes, horrenda nemora, opacos sylvas, im-
sopiosos flumina latissima cernere, quomodo Nilus quomodo
under, quomodo Tygris per longa spatia occultatur. Quis
tam quidem curiosus opem iste excursus affert. Vt
ius ipsa est exquirenda summa indagine, atque exacte
da. Neque ego cum ipsis sua serim; vt enim miramur
triæ natiuum dulcorem, quam non nisi ægè mutamur
de qua Ouidius 1. de Ponto 4.*

*Nescio qua natale solum dulce sine curam
Ducit & in memeros non sensit esse sin.*

CONCIO DE CIMA QVARTA. 387

ac quod peregrinatio sit quasi lustralis vita, penaque
 civilis; si meministis verborum Domini ad fratrici-
 dam Cain; *Vagus & profugus eris super terram*; quam sa-
 ne multam haud remittit ille, *Ecce eijcis me &c* quæque
 nunc interrogatur in piacularem peccatorum poenam: vt
 sicam istiusmodi institutum redolere exploratorem
 tartareum, qui in Job de se dicit; *Circumni terram &c*
perambulavi eam: quod potissimum me mouet vt cun-
 ctos absterream, argumentum est, natura nostra pro-
 clis ad mali emulationem, quod in exteris aduerse-
 ritus. *Muldo acrior est memoria in proborum quam bo-*
rum, inquit Cicero: Deinde quia receptissimum est
 nobis proverbium istud, vt imitemur turpia. *Dum fue-*
ri Romæ, Romano viuito more: similiter Menandri ada-
 quam probatum: *Conuenit sane peregrinum prorsus ac-*
commolare se ciuitati: amplius; non petimus Romam
 frequenter, aut alias regiones studio proficiscendi, sed
 vt cuncta liberius liceant remotis à conspectu pater-
 no. Si queras à Romipetis istis.

Et qua ranta fuit Romam tibi causa videndi? Si vera
 fan velint dicent, vt quidam, inuitauit libertas. Deinde
 etiam si studio libertatis non instituat iter ad remo-
 tas gentes; nihilominus ipsa non quaesita sese ingerit;
 ingesta, inducit constantissimum quemque vt patret,
 à quibus alioqui abhorret. *In externis locis minor est ad*
facinus verecundia; inquit Cicero. Nil sic pertrahit ad
 malum, quæ quod animo & ore voluebant infidiato-
 res senes pudicitie Susannæ; *nemo nos videt*. Adde, quod
 ipsi viantes haud parum sint sibi ignominia, de quibus
 merito suspicari licet, aut infamiam, aut exilium, aut
 fugam, aut conatus seditiosos, *Exploratores estis*: aut sane
 onerosos, perditæque vitæ esse. *Quibus domi nihil boni*
vsui est, dulcis est peregrinatio, ait Plutarchus. *Quin, o-*
lim, metretices dicebantur peregrinæ teste Donato.
 Terent. in Andria: *Adone est demens experegrin-*

Eccl 29 *Minimum pro magno placeat tibi, & impro-*
perium peregrinationis non audies, ait Scriptura. Nec i-
 deo vitupero peregrinationes deuotas & piaculares.

Gen. 4.
 Job. 2.
 1.
 Cicero pro
 Flacco.
 2.
 3.
 4.
 Cic. 1. 8. sa
 mil ad
 Mar.
 Dan. 13.
 5.

Gen. 42.

Tertius adueniat Iſraelitica gens ſuo diſpendio, quorum malum inuehat nationis cum natione commiſſio; quæ quia aliquamdiu Aegyptijs idolorum cultibus conuixerat, in poſterum idololatram non modo redolebat: quia Jebuſæos, Pheræos, & eiufdem nationis gentes perpeſſa eſt in terra promiſſionis præter Dei conſtitutionem, vt emolumentum ſibi ex veſtigalium penſione accederet, demum ſe, ſuaque perdiderunt, dicente Vate. Pl. 105. *Et commiſſi ſunt operes eorum, & didicerunt opera eorum, & ſeruiert ſunt ſub iugibus eorum: & factum eſt illis in ſcandalum. Et commiſerunt filios ſuos & filias dæmonis. Et factum eſt illis in ſcandalum.*

Alexandrum perdiderunt delicia Perſicæ. An procul contingat vagari, vnde tibi chariſſima patria integerrima pridem, ſyncera, vniſormis, vnde tibi rictas iſta? Vnde tu pantherina magis, & diſtinctioris leopardi: vnde nunc idiomate, & mente ſua perfida, vt Gallus rebellis? vnde *Punica fides*, *Punica fides*, tibi nunc adapretur? vnde peieratione, blaſphemijs, excreatione tota Gallica, aut Scotica? Garulone, & ventre vorax, inſatiabilis, Germana? Lumbis renibus, omnino lubrica, Hispana, forte Itala, nouit? auertat Deus? Quis te fide penitus Aoplaſeſtu, ira, odio implacabili, immuti, immiſericordiam Italiam? Irreligione, impietate, irreuerentia ad ſacerdas Hibernam? veſtibus Protheum, inconſtantibus cornicem plumis volucrum omnium inſtructam penis, hodie Hispanam, cras Francicam, galero, cellata que. Ecquis te redimiculo nunc Alenconiam, nouebergeronem. Toga Florentinam? Mulis Venetam efficit. Non dicetis, ſed Vates: *Commiſſi ſunt in orbem & didicerunt opera eorum.* In ſuſa eſt in urbem & orbem ſtrum peregrinitas. Commixtio Celtum, Germanorum, Itolorum, Hispanorum, Albanorum, Iſlandicorum qui vnde que in medio tui confluxerunt, ſicuti in ſcandala nauis, aqua aut colluione urbis; te ſimilem omnibus effecit. Conſortium cum extetis nationibus monſtrum te exiguum, in dæ præ grande in natura.

tit. Quemadmodum chamelæon, lacertæ haud adeo
ab similibus, colorem variat, oculis, cauda, corpore toto, l. 2. hist. a.
quotiescumque noui occurrunt, obijciunturue, uti n. m. c. 11.
adstruunt Physici. Ouidius 15. Metam. Id quoque quod Senec. l. 1.
uentis animal nutritur & aura, quest nat.

Protinus assimilatur, tetigit quoscumque colores. Aul. Gel.
Plinius lib. 8. cap. 33. Mutat colorem subinde, & oculis, l. 10. noct.
& cauda, & toto corpore. Ita, ea est humana fragilitas, cap. 22.
ut moribus exterorum cum quibus habet commer- Plut. l. de
tium se cõformem præbeat facilè. Tangereturne pix, indust. a.
inquinamento procul? Gypso cibos condias, non iusti- nimal.
citus? Jgæm accedas propius non comburendus? Solin. cap.
Iacolas terram Hus cum sceleratis & facinorosis, ser- 37.
uata probitate cum Job?

Plato 5. de legibus: Dum qui se improbis commiscuit
necessè est eadem pati & agere, que tales agere & loqui in-
ter se consueverunt.

Exodi 4 forte hoc ipsum indicabat manus Moysis,
que sinui inserta, sana; exerta, conspiciebatur leprosa?
Huc ne spectabat Seneca. cum diceret; quoties con-
uersatus fuisset cum hominibus se minus hominem
redijisset Speculum crystallinum, etsi splendidissimū,
tandem primam deperdit speciem communiter visi-
tatum. Optimus Planetarum non assequitur effectū
bonarum influentiarum, sed quasi malignus efficitur
corporibus, si cum altero noxio concurrat.

Memineritis Dinam natam Iacob haud bona di-
dicisse in ea quam susceperat curiositatis ergo profe-
sione: Sabinis malè cessisse curiosam excursionem
Romam, studio nouæ videndæ urbis & spectaculorum.

Orbem ex libris, tabulis cosmographicis, & hydro-
graphicis ediscite, sine discrimine vitæ, & morum pro-
porum, si orbis appetitis cognitionem:

Tutius è tabula pictos ediscere mundos.
Deinde, tanti non est æstimanda scientia, ut corrup-
tionis periculo ea sit comparanda, Quo excurrere a-
nemus, qui sumus ipsi egregius paruus mundus?
Quorsum tot sulcare campos, tot æquora nare? Im-
moti loco, nos ipsos non exeuntes possumus à nobis

Vide Art.
l. 2. hist. a.
n. m. c. 11.
Senec. l. 1.
quest nat.
Aul. Gel.
l. 10. noct.
cap. 22.
Plut. l. de
indust. a.
nimal.
Solin. cap.
37.

lob. x.

Tit. Liv.
decades l.
1. Plut. 10.
1. Vit. in
Romulo.
Ouid. in
fastis.
Propert. l.
20.

Arist. 8. plus mira speculari, ediffere que. vt enim ait S. Ang^l
Physic nus, nulla maiori voluptati est, quam suis plus scire
D. Aug. l. tia. Hinc Chilon ille Lacedæmon inculcabat crederet
de Spir. S. Nosce teipsum. Hinc prudēs antiquitas characteres
littera. reo inscriptam voluit sententiam frontispicio suū
D. Bern. l. pollinis Delphici. Certè vt vera dicamus, homo nec
de cōside. ararium & thesaurus rerum sublimiū. Si figurati
rar. ad Eu. etes, solis inter animantia habet erectā, ad nutu
genium. ramidis, aptā inspiciendo celo. Si formā, sine animi
Idem ser. est patriū potissima: est sanctissima Triadis cōspici
36. in Cāt. cōiūctā, vnionē, rēperatāue mixtionē quatuor
Hugo de nantiū elementorū, si cōiūctionē corporis & an
anima de mæ, quid propius diuini? Operationes, ac tē, in
necessaria am, inuentiones hominū si consideres, ipse raptus
sui cogni- sim potest ab ingenij sui acritate, & inuentionū
tione vi- titudine, ceu alter Pygmalion à statua quā sculpsit
uocantur. Obambulate per otii viatores, qui dicitis, ad cetero
Item Ma- dū, longū iter ad magnas proficisci cogit. Achæ
crobius in peragrate paruū hunc mundū viuū; plura inuenire
form. discenda quam capere valeatis, siue vt excellens
Scipion. seu, vt miserum, ad vestri humiliationem speculem
c. 11. Et l. 1. vniuersa cōtinentur hac epitome, *Videte vosmetip-*
Sac. c. 6. ait S. Ioannes *Reuertere, reuertere Sunamita, reuertere,*
Ludou. *reuertere vt intueamur te* His immorans, haud facit
Vives in in peccata tuas, in quæ iter agens.
c. 1. l. 18. *Tob 5. Visitans speciem tuam, non peccabis.* Est autem
de Ciuit. visitare speciem tuam, seipsum cognoscere.
Iuuen. sa- 6. Adhuc aduertendum; vt vitentur diuturnæ pro
ty. 11. Pi- ctiones, id est, ne patres ferant liberos procul exage
cus Mir. l. ri; aut ipsi patres & Prælati suos mittant externos pro
2. de mor- ag: ad nationes, patris absentia haud infima peccata
te Christi, nis prodigi existisse causā. Dici nō queat quanta pro
Ex propria sit liberis paternus cōspectus. Quæadmodū, patris
cogitanda habere Deū specularē omnium nostrorū operū, et
c. 5. post D. fieri ac re auocando quoque à malo: ita proles
Amb. ne- subditus, corā patre, vel Prælato stat. Imò dubitè, et
gat illud magis nō contineatur præsentia patris, quā imagina
esse Thā- tionē præsentie Dei. Nullū sydus firmamento altius
letis aut non excedit multū quantitate, magnitudinem lunæ
Chilonis, attamen luna illa vnica & minima dominatur ceteris

CONCIO DECIMA QVARTA. 391

bus in hac inferiora, quam reliqua astra cuncta simul sumpta, ob maiore vicinitate lune, & nostru. Sic; qua sit infinitè maiori digna reuerentia, Prælati adstantia: quia verò magnus ille Deus inuisibilis est; hic sub aspectu cadit; adeoque videtur ille a nobis magis remotus; hic vero propinquior; sit vt plerumque præsentia superioris & conspectus paternus plus roboris habeat regēdis subditis, præsentia Dei: Absente Moyses, lasciuir populus, & vitulum aureum coluit. Mox vt paterfamilias agro excessit, superiecit bonę sementi lolum inimicus homo. Exclamat

fat. 2. &
Job illi
cap. expo-
nit 2. 10.
Cant. 6.
Parentes
et prælat
præsentia
vtilis gre-
gi.
Exod. 32.
Matt. 8.

S. Paulus Act. 20. Ego scio, quoniā intrabunt post dis-
cessionē meā lupi rapaces in vos, nō parcentes gregi? Qua-
propter vigilate parentes, excubate Antistites: nun-
quā declinet a grege lumina. Vigilare, pretiosa enim
vobis sunt cōmissa: vigilare muneris vestri est. Ipsi e-
nim perugilant, perugilare debent, inquit S. Paulus.
Dracones perugiles custodientes poma aurea.

Heb. 13.
Ouid. 7.
Metam.
Cant. 3.

Si lectulum Salomonis sexaginta fortes ambie-
bant ex fortissimis Israel, omnes tenentes gladios &
ad bella doctissimi, propter timores nocturnos; cu-
stodiendis animabus, veris lectulis & thalamis Jesu
Christi, qui plusquā Salomō, quas stationes nō serua-
bitis, quas nō admouebitis custodias? Existimatis sine
causa morali virginē mira metamorphosi transfor-
matā, traditā custodiæ Argi, cui caput centrum oculis
circumcinctū, quorū bini & bini alternatim sopiebā-
tur; nonaginta octo reliquis vigilantibus assidue?

Quidius i. Metam. Cætera seruabant, atque in statio-
ne manebant.

Confiterat quocumque loco spectabat ad Io.

Anie oculos Io quamuis aduersus habebat.

forte, quia inuigilandum super te, o chara iuuentus,
nunquā a cōspectu vigilū es dimouēda? Quia nō per-
mittenda diutius morari apud remotas Gentes cum
prodigo? Quia custodibus tuis nō procul à te recedē-
dū? Hinc arbitrer Cōcilio Laodicēsi restringi & coar-
ctari peregrinationes, Clericorum, laicorumque.

Concil. Laodicēns. cap. 43. Et habetur 3. parte

Decretal. de Consecrat. dist. 5, num. 36. edit. Jac. Phe-
ni: Nō oportet ministros altaris, vel quoslibet clericos pro-
ter iussione[m] Episcopi ad peregrinandum proficisci. Ita-
cum etiam sine canonicis litteris, id est, formatis, non
non oportet alicubi proficisci.

D. Gregorius I. 5. epist. 123. Athen. subdiacono
uenit ad nos Pigmene[m] Amalpitana civitatis Epis-
pum... foris per diversa loca vagari: idcirco hoc ius-
thoritate[m] precipimus. quatenus hoc de cetero sum-
presumat: sed in Ecclesia sua sacerdotalis numeri
Etc. Sit satis de peregrinationibus noxijs, ad regnum
regrediamur.

7. Dissipavit substantiam suam, vivendo luxuriose. Tu-
tus noster Latinus videtur dictione de avaritia et
prodigalitate, ac si diceret: multam prodige[m] et

Laur. Val men vera dicit Valla, quod exortantia in opus quod dicitur
la l. 13. ele- dunt à nomine, habitationem siue vehementius dicitur
gant c. 23. que significant, & affectionem. Quia vero Græcis est
plex positivum *αρωσως*, non vigebo ulterius, fuisse
dici vixisse prodige. Audita hac dictione, luxuriosus
prodige, expectatus à me, haud ambigo, futurum
cursum super prodigalitate, nec non in iurum, ali-
tias tibi & porus, quem sectamur sustentando cor-
ri: votis satisfacere, ni temporis obitarent angustie
neque deerant quibus hanc concionem præ
illustrarem; ast cogor ad tria verba materiam cogere,
quo per orium liceat de alijs prodigis in hoc acco-

Prodigali bratis nonnihil differere, itaque obiter dico prodige
tas adole- litatem adolescentibus vitium proprium: tum quia
scensibus ijs minus est opus ope, quæ sine peculio non obtine-
propria: tur, quam senibus: tum quia viribus freti suis, sperant
avaritia novas facultates acquirere se posse: avaritiam lætanti-
senibus. maculam propriam.

Terent. in Adelph. act. 5. scen. 8. Vitium communi-
omnium est

Quod nimium ad rem in senectâ attenti sumus.

D. Hieronymus epist. 47. Cum omnia vitia in senectate
Arist. l. 4. ne senescente senescant sola avaritia iuvenescent. In iis
Eth. c. 2. stoteles: Et senectus omnis, & imbecillitas omnis senectatis

efficit. Corrigibilis est iuuenum profusio, ast incurabilis senum tenacitas. Decrescit adueniente senectute prodigalitas, que timiditate quasi ense ingulatur; adde quod deficientibus ex nimia effusione facultatibus necessum non prodigum esse; sicuti subtracto ligno necessario deficit ignis: senex verò auatus, quo senior, eo timidior; quo timidior eo magis augetur auaritia: plus congregat, plus augetur thesaurus: & quo hic magis augetur, eo seuiori torquetur fame.

Iuuenal. satyra. 14. Crescit amor nummi quantum ipsa pecunia crescit.

Et minus hanc optat qui non habet.

Præterea, habitus senectutis tenacis firmitus, altius que inherens quam iuuentutis prodiga, difficilius excutitur, & excuti potest. Hinc de prodigo insit Aristoteles: Cura, diligenti quæ adhibita, ad medium, & ad id quod oportet tandem deuenerit: at illiberalitas ac auaritia, incurabilis est. Vitiosa prodigalitas in iuuentute: vitiosa auaritia in senectute; amplius, digna excipi cæchinis. Quis non rideret peregrinum eo plura ad ier quærentem quo propius ad optatum finem accedit?

Cicero in Carone Maiore: Auaritia senilis vituperanda est maxime. Potest enim quicquam esse absurdius, quam quo minus via restat, eò plus uitæ quærere?

Profusio iuuenum abutitur facultatibus, & muneribus à Deo acceptis, tanquam meretricibus, prostituendo ea vniuersis, vbi aiebat Socrates: senum parcitas ea vincula custodiæ arctæ tradit, vt nihil gignere queant. Opes iuniorum sunt ad instar sicuum nascentium in crepidine montium, ait Crates; quarum commodam non hominibus, sed coruis & miluis cedit, id est, à Iurconibus & scortis signantur: diuitiæ canorum sunt similes pomis, & fontibus Tantalii, nec ipsi, nec alteri cupiam in cibum, potumue cedentibus. Adolescentium opes, simul & semel sunt voluptati, & delitijs; vt aliquando insinuabat Diogenes, perens à prodigo quodam decem scutorum munus minam vocant: quærente autem hoc cur tantam flagitaret

Bb 5 sum-

1.
2.
3.
4.

Prodigus ab ante Greg. stante facile curari potest: auaritia incurabilis est.

Arist. 4. Ethic. c. 2. Antiphrasis.

1.
2.
3.
4.

minus, avaritia; quare materiam alius non excu-
tio Paululum; & spiritum, & vires resumam, quo ala-
terius alios prodigos expediemus.

7. Venio nunc, Auditores, ad prodigos potissimos, &
ab his, ad mysticos, allegoricosque. *Et non post multos
dies congregatus omnibus &c.* De lapsu Angelorum, qui,
vni prodigus hic, creati, mox defecerunt ab obedientia
Dei, hoc loco differere non intendo: generi humano,
in hoc prodigo figurato, vt dicunt quidam, & compa-
ratione ad Angelos, etate inferiori, optimè conuenit
hæc pars textus, *Et non post multos dies &c.* Etenim
ex sententia quorundam, per annum; aliorum, per men-
sem: communiori per sex horas potitus est iusticia o-
iginali cum Deo: demum, dotibus perfectæ suæ natu-
ræ diuētus, citissimè valefecit Conditori; prout notat

D Augustin. tom. 4. lib. 2. quæst. Euangel. cap. 33.
*Non post multos dies &c. Quia non multo post institutio-
nem humani generis placuit animæ perliberum arbitriū
ferre secum quandam velut potentiam naturæ suæ, & de-
serere eum a quo condita est prædens viribus suis, quas vi-
ri tanto consumit cuius, quanti eum deserit à quo datæ
sunt. Contusaui sarcinas: id est, putabat se aliquid esse
cum nihil esset; implumis volare gestiebat, ratus se fi-
bi sine Dei ope sufficere; ac a viribus, dotibusq; præfi-
dens suis, iustitiam profectioem longinquā, Dei obli-
tus est; b. Regio longinqua obliuio Dei est, ait S. Augusti-
nus: Deum deserit, non pedibus, sed corde, non eum
diligens prout debuerat. Perditiōis viam ingreditur,
Dissipauit substantiam suam: imo, inquit S. Ambro-
sio, a se ipso fit alienus: dicitur enim postea; *In se ausus em-
reuer sus. Ibi ibi, in illa Dei obliuione; in illo languore
& tepore amoris: ibi, ibi, extra se ipsum, peregrè, infi-
piens, vefanus (etenim dictio peregrinus sumitur quā-
doque pro stulto; Quare peregrinum vicini a toræ recla-
mar: ait Horat.) ex paradiso terrestri lupanar; ex crea-
turis Dei, quas acdeter deperit & precatur, scorta facit:
perditè adamat scientiā boni & mali; auidè audit bla-
phemos serpētis sibilos; delectatur nimirū specie, odo-
re, sapore fructus vitici: vidit quod esset pulchrū visu &**

a. D. Bernardin.
Sen in
hunclo-
cum.
b. D. Aug.
l. 2. quæst.
Euang.
Anton. de
Christ.
quæst. 2.
Horat. in
Epist.
Quere ho-
spitium.
Prouerb.

ad

as; canas opiparas, vestes splendidas, libidines effu-
 sas, ac forte in idololatriam, idololatrando cum Ro-
 ma tunc penitus idololatra. Aut melius, obliterati sunt
 Dei, eumque dereliquerunt. Aut. *Profectus est in re-*
gionem longinquam, idem valet ac si dicas; in eiusmodi
 munijis obedis multa fuit ipsis distractio, & euagatio
 mentis. *Peregrinari* enim nonnunquam significat diserti-
 oribus animo distrahi. *Animus peregre* est, ait Horati⁹.
 Cicero pro Milone tomo 3. *Vestra peregrinantur au-*
re neque in hoc peruagato ciuitatis sermone versantur?
 Fugebant sibi aereas arces; animo iugiter in trapeza
 vertabantur, recepturi nummos. Si eorum aliquis accer-
 lebatur monendus salutis, respōdebat, *Non sum domi;*
 sibi non licere per otium animū ad talia applicare. *Pere-*
gre profectus est in regionem longinquam animus: rebus
 alijs distinetur: adeoque peribat anima, hominis sub-
 stantia primaria. *Ibi ergo*, in regione longinqua, in
 eiusmodi distractionibus periclitabatur anima misere-
 ra. Qui vbiq; erant, nusquam erant, *Nusquam est*
qui vbiq; Argus, domi & alpa, Arbitrer similes fuisse v-
 surarij, feneratoribus nostris, qui vbiq; Romę, in
 Hispania, in Gallia, Constantinopoli agunt iugiter;
 cuncta norunt, cuncta pertractant, in externis rebus
 suat toti: ast *domi*, nunquam; conscientie limen non
 subit pes eorum. *Peregre profecti sunt in regionem lon-*
ginquam; a qua profectioe pernicies aost a, erumna &
 lachryma. Fortē hęc expositio germanior est & ad lit-
 teram propius accedit, quod consonet mirē cum se-
 queantibus, *In se autem reuersus*: nec enim in se reuert-
 teretur, ni a se exisset: Indubitatum est namq; , quem-
 admodum Deo sunt sancti, qui intra se ipsos toti, non
 multum implicantur secularibus, ita diabolo esse se-
 ctatores, & extaticos, qui rebus medijs in secularibus
 assidue positi, nunquam sunt in se ipsis. Deo sunt, qui in
 corpore adhuc degētes, ad eō rapiuntur in extasim ex
 contēplatione caelestiu, vt in caelis extra se positos di-
 xeris. *Nostra conuersatio in caelis est*, inquit S. Paulus: ita, di-
 abolus plurimos possidet, qui corpore vivētes, sic ab-
 sorpti sunt contēplatione dicā, an occupatione? ter-

3.
 4.
 Noua ex-
 positio
 non sper-
 nenda.

In se re-
 uerti
 Quid.

Philip 3

rcu

tenorū, vt spiritū auolasse dixeris. Sunt de moxati
tici & martyres, de quorum ordine quia fuerat
blicani isti, dicit textus noster: *Et non post multum
congregatis omnibus adolescentior filius peregrinatus
est in regionem longinquam, & ibi dissipauit omnem
substantiam suam uiuendo luxuriose. Ibi ibi, ijs in rebus
uili sua libertate, eam conuertentes in licentiam
exactionum, concussionum, extortionum: ibi dilap-
sauerunt prodigē substantiam; non quod ad inopiam
redierit res; sed quod profuderint non in hunc
partem facultatum in voluptates Romanas, in illas
nec ad eum finem in quem Deus diuitias largitur
vt enim in legitimum finem, dissipare est. Non enim
redemerunt captiuos; inopes aut non liberauerunt
oro; non iunxerunt matrimonio uirgines honestas; non
opulati sunt egenis, vt eorum rem domesticam pe-
mouerent, ad augerentque.*

*Dissipare
Quid.*

9. Porro, aduertite hoc loco, Auditores, mirum
Christi aruificium, iuxta textum Græcum, qui pro
quod legimus, *ibi dissipauit substantiam suam*, vt
pronome *ibi*, interdum demonstratio, quæ
relatiuo: quod, sicuti & *ibi* uisus usurpatur aliquando pro
priorū nominū vice, vt *ad* sōs *ē* q̄, id est, *sp̄* ē dicitur
cet Pythagoras. Quia uerò particula illa *ibi*, eue-
uoca est, & anceps, significans aut relatiuē substantiæ
ei: nēpē prodigi, aut demonstratiuē, & emphaticē sub-
stantiā patris, Dei; innueret forte Christus fuisse
omnes quas possidemus, Dei primario esse; nos autem
earū economos, villicos, inquilinos: & qui eas dicitur
hū, nō sua, sed quæ Dei sunt distrahere: Inter peregre
nos prodigē omnē substantiā, nō ipsius, qui uoluit
bebat suū, sed patris; diceretur optimē: Substantiā
speculatio, & q̄ diuitibus omnibus norma sit: ad quā
suaque dirigant, ne nimīū intumescant & extolantur
diuitijs, quasi suis: vt ijs frugaliter utatur, nō quia
sed Dei: ne tenaciū eas denegēt pauperibus, cōmuni-
bus hereditibus eorū dē bonorū Dei: vt armatura & p-
ticia instruantur, cōtra aduersa, & iactura facultatū
cūm existimemus Deū nō auferre nostra, sed reponere

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

sua, nō diferuciabit nos nimius mæror in aduersis. Ad
rē: non legistis villicū aliquando diffamatū & accu-
latū, nō quāsi dissipasset bona sua, sed bona ipsius, ni-
mirū Domini? Obliti estis hæc cōsideratione cœu pro-
bato clypeo, lob instructū restitisse fortiter iaculis ad-
uerse fortunæ, cū diceret. *Dominus dedit, aut dederat,*
vt vetur quidā, *Dominus abstulit* Pari modo loquitur
doctissimus seruus, & Philolophus Stoicus Epictetus.

Luca 16:

1 ob. 1.

*Enchirid. p. cap. 8 Nunquam in iactura rei alicuius
dicas, illud perdidisti sed reddidi. Filius obiit? Redditus est.
Agellus ablatus est? Nonne eius rediturus est? Deo scili-
cet, qui modo huic, modo alteri, largitur?*

*Ho. 1. Epi. Nunc ager Umbreni, sed nomine nuper Oselli.
Ditius erit, nulli proprius, sed cedit in usum
Nunc mihi, nunc alij. Quocirca uiuite fortes,
Fortiaque aduersus opponite pectora rebus.*

Eadem consideratio plurimum valet, ad pellendas
procul a nobis litigiosas illas diuisiones, *meum & tu-
um*, omnium bellorum semina. Pater nunc egregius
vastusque cāpus, qui amœnitate sua pelliceat iner-
tissimum quemque, vt pedem iuferat, ac nonnullas i-
nibi trahat moras: at ubique subire limē, ubiq; immo-
rari, non cōceditur. Vos, ô eruditi scriptores, qui de-
inceps hæc lastrabitis per otium regiones, quæso ne
ingredi vereamini, si Mercurij huius ducatus arrideat.
Mihī sanē non licet; neq; omnem quam indicat Mer-
curius calcet viam.

6.

10. Ad hæc percipio obscurum murmur peccatorū
cūctorū, maximē verō strepitū Gentiliū audire volē-
tium ex me instanter, qui Christus talia fari quæat de
se: *Et non post multos dies &c.*

Itaque, significant ista peccatores, mox vt anima
rationali arbitrio voluntatis suæ relicta donati sunt:
mox vt hæc subierunt lucem vegeto, robustoque cor-
pore; obtentis geminis istis opibus, nec non natura-
lium rerum sciētia; *Non post multos dies*, citissimē con-
uasarunt vniuersa, id est; considerarunt, demiratiq; ue-
sunt trinam profectiōem & virtutem suam, quomo-
do pauo plumarum rotam; ac in seipsis ratiocinati.

1. vide su-
pra.

2. vide su-
pra.

Franc. de
Mairone.

Non

Virg. in
Buc.

Non sum aded informis, nuper me in litore vidi.
Niobe apud Ouid 6. Metam. Sum felix, qui me
neget hoc: felixque manebo,

Hoc quoque quis dubitet: tutam me copia feci,
Maior sum, quam cui possit fortuna nocere.

1. præfiderunt de seipsis, sibi placuerunt; amorem suum
à Deo auocarunt. Peregrè profectus est: & hoc potius
formale: in regionem longinquam, id est, conuenienter
affixeruntque affectus suos ad creaturam; en marem
2. Memineritis, o docti, de auctione & conuersione pro-
catoris in peccato, de quibus nuper agebamus. Au-
3. liter, dereliquerunt Deum corde primum; deinde ab-
runt ad exteras gentes, id est, omnino, & comple-
eo recesserunt opere. Aut, Congregatis omnibus, Et
studuerunt omnigenæ voluptati. 1. Totus in hoc

1. Calixt. peccator, ut scilicet concupiscentijs suis nihil deroga-
Plac. par. 2. Congregatis omnibus corporis sensibus, imò & cordis
2. in hanc gitationibus.

Gen. 6. Cuncta cogitatio cordis intent a erat ad malum
parab. omni tempore.

2. Steph. Eccl. 1. Omnia que desiderauerunt oculi meorum
Parij in gauis nec prohibui cor meum.

bunc lo- Pl. 40. Cor eius congregauit iniquitatem suam.

cum. Pl. 35. Iniquitatem meditatus est in cubili suo, aut
omni via non bona.

Atque, optimè dicitur: Et non post multos dies
bi enim rationis iubar illuxerit hominibus, cuncti
delinquant; aut ætatis anno decimo, uti quodam loco
mihi videtur dixisse S. Chrysostomus; aut septimo
iuxta receptam sententiam: aut quinto, prout colligitur
potest ex S. Gregorio, qui in dialogis narrat quomodo
nem infantem blasphemum patri ereptum videret
à dæmonibus: quin, maturus adhuc, prout liber
bitrij vsus, alijs citius, tardius alijs conceditur; aut
Deo proficiscuntur in regionem longinquam
mortalis. Id innuunt. Peregrè profectus est in regionem
longinquam: aut mox ut affluerit aura secunda, ab-
dunt à Deo. Hoc modo loquitur frequenter Scrip-
tura.

Deuter. 32. *Incrassatus est dilectus &c. Et recessit à Deo salutari suo.*

Ibidem: *Deum qui te genuit deliquisti.*

Deuteron. 11. *Cauete ne forte decipiatur cor vestrum, & recedatis à Domino.*

Jerem. 2. *Duo mala fecit populus meus, me deliquerunt fontem aqua viua.*

Ibidem: *Verterunt ad me dorsum, & non faciem.*

Ibidem: *Quid inuenerunt patres vestri in me iniquitatis, quia elongauerunt se à me, & ambulauerunt post vanitatem?*

Ibidem cap. 5. *Recesserunt, abierunt, & non dixerunt, miseramus Dominum.*

Zachar. 7. *Noluerunt attendere, & auerterunt scapulas, recedentes.*

Iob 34. *Quasi de industria recesserunt à Deo, & vias eius intelligere noluerunt.*

Lactantius l. 2. instit. cap. 1. *Tum maximè Deus ex memoria hominum elabitur, cum beneficijs eius fruenter, honorem dare diuinæ indulgentiæ debent.*

11. Aduertite obiter, vt Deus à se non eiecerit peccatorem: nec enim domo patria pulsus est prodigus: vt eum non deserat, nisi prior ipse desertus: vt, quantumuis desertus, nunquam nos sit deserturus, nisi vbi aduenit horrendum illud *Ite, Discedite*; quod in die iudicij tonabit aduersus reprobos. Nunc, neminem desertit, neminem eijcit; non prodigum, non seniozem, non peccatorem, non iustum. Si domo paterna excedit prodigus, lubens: si nos quoque Deum mittimus; arbitrio nostro. In hac vita, non clamat, præterquam *venite venite*: in mortis transitu solum, fulminabit in peccicaces, illud *Ite*, trium literarum, terribilius triplici fulmine. Iam, auditur nil, quam *veni, venite*, melitum, & misericordia fragrans.

Gen. 12. *Veni in terram quam monstrauero tibi*, ait ad Abraham Dominus.

Isa. 55. *Omnes sitientes venite ad aquas, & qui non habetis argentum, properate*; ait, peccatores omnes inuans ad aquas baptismi lustrales.

Cantic. 2. Surge amica mea, speciosa mea, & veni,
ad peccatricem animam.

Matt. 11. Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati
estis, & ego reficiam vos; inquit, aduocans in certum
meritum suæ passionis.

Mat. 19. Sinite paruulos venire ad me: vocâs humilis.

Matt. 22. Venite ad nuptias, quia parata sunt
adpellans ad fidem.

Ioan. 11. Lazare veni foras; pulsans peccatorum peccata.

Joan. 7. Si quis sitit, veniat & bibat.

Apoc. 21. Qui sitit, veniat, & qui vult, accipiat
quam vita gratis.

Prou. 9. Venite, comedite panem meum, & bibite
vinum quod miseri vobis.

Nil resonat ad aures nostras præter veni, & manete;
præter manete; quæ crebriò iterat Deus in hoc sculo.

Joan. 15. Manete in me, & ego in vobis.

Ibidem: Qui manet in me, & ego in eo, hic feret fructum
multum. Ibidem: Manete in dilectione mea.

Blanda certè Dei verba, venite, venite. Detrahentia,
manete, manete. Qui ab impijs detruhimini foras?

Tu quoque, ô miserâde peccator, Deo te totum
uitante ad se, rogante apud eum tibi cõsuetas feceris
mellitris illis verbis, Venite, manete; qui cum faciam
sum; & de te effertur, Peregrè profectus est in regionem
longinquam? Ad te semper venire queo ô bone, sed
cordis mei dulcis amor? Quoties me aberrantem
regione peccati cernens, dixeris, Veni, moremne
persequam venite gratiæ tuæ & misericordiarum in hoc
sculo, vt in altero audire merear illud gloriæ & vultus
Venite benedicti Patris mei? Obediam semper tuis
manete, manete in dilectione mea; vt cum ex patre coactus
suis fueris in iudicem, & sermonis stylum in uertice
nunquam audiam in me depromi, He male dicti
gnem æternum? O manete, ô Ita; vt mature libranda
expendenda verba!

Matt. 25. longinquam? Ad te semper venire queo ô bone
cordis mei dulcis amor? Quoties me aberrantem
regione peccati cernens, dixeris, Veni, moremne
persequam venite gratiæ tuæ & misericordiarum in hoc
sculo, vt in altero audire merear illud gloriæ & vultus
Venite benedicti Patris mei? Obediam semper tuis
manete, manete in dilectione mea; vt cum ex patre coactus
suis fueris in iudicem, & sermonis stylum in uertice
nunquam audiam in me depromi, He male dicti
gnem æternum? O manete, ô Ita; vt mature libranda
expendenda verba!

Deus est
vbique.

12. Videor hîc audire quærentes, qui recedat homo
à Deo, qui ex recepta Theologis, Philosophis, Peccatoribus
fontem, vbique est per essentiam, præsentiam, presen-

de multum emineatiori modo, quam sol in toto hemisphærio; quam anima in toto corpore? Noane Deus totus in corp, & in nobis ipsis.

Joan. 1. Medius vestrum stetit, quem vos nescitis. Quæ quæstionem proponit D. Hieronymus in hunc locum. Quis verò dubitet Deum ubique esse?

1. Reg. 7. Brachium tuum Deus extendit um oblique. *D. Hierd. epist. ad Damas. di Prodi. go.*

Isa. 40. Mensus est pugillo aquas & calos palmo pendere. *Idem ibidem: Putasne Deus e vicino ego sum, & non Deus de longo?*

Job 1. Excelsior calo est, & quid facies? Profundior inferno, & unde cognosces?

Psal. 138. Quo ibo à spiritu tuo, & quo à facie tua fugiam? Si ascendero in caelum tu illic es; si descendero in infernum ad es.

Isa. 6. Plena erat omnis terra Maiestate eius. *Idem ibidem: Caelum mihi sedes est, terra autem scabellum pedum meorum.*

D. August. tomo 3. l. 6. de Trinit. cap. 6. non procul à huc. Idem tomo 2. epist. 28. quæ est ad Hieronymum; & to. 2. epist. 3. ad Volusianum; Et tomo 4. l. 83. quæst. qu. 20. videatur. Item D. Thomas ab omnibus receptus parte 1. quæst. 8. a. 2. ad 3. in corp. Et par. 3. quæst. 46. a. 7. & sent. dist. 8. quæst. 5. art. 3. Mag. sent. lib. 1. dist. 37.

Seneca libro 5. epist. 41. ad Lucillum: Prope est à te Deus, tecum est, intus est. Ita dico Lucille, sacer intra nos spiritus sedet, malorum bonorumque nostrorum observator & custos. Hic prout à nobis tractatus est, ita nos ipse tractat. Bonus vir sine Deo nemo est. An potest aliquis supra fortunam nisi ab illo adiutus exurgere? Et post pauca: Si hominem videris interitum periculis, int actum cupiditatum, inter adversa felicem, in medijs temporibus placidum, ex superiore loco homines videntem, ex aquo Deos non subit te veneratio eius. Non dices, ista res maior est, * alias aliorque quam ut credi similis huic, in quo est, corpusculo possit? Vnde isthuc diuina descendit. Animum excellentem, moderatum, omnia tanquam minora transeunt, quicquid

quid timeamus optamusq; videntem, caelestis potentia
 rat. Non potest res tanta sine adminiculo numerata
 Itaque maiore sui parte illic est unde descendit. Quam
 modum radij solis contingunt quidem terram, sed
 unde mittuntur: sic animus magnus & sacer, &
 demissus, ut propius quidem diuina nossemus, conuenit
 quidem nobiscum, sed heret origini suae.

Virgil. Ecloga 3. Bucol. Iouis omnia plena.

Idem 6. Aeneid. Spiritus intus alit, totamque
 per artus

Mens agit at molem.

Varia di-
 stantia
 genera.

Lucanus: *Iupiter est quocumque videt, quocumque
 mouet.*

Vbiq; est Deus, Auditores; nihilominus fieri po-
 test ut procul ab eo remoueamur. Verum necesse
 est tria genera distantiae & remotiois. Est enim distantia
 quae dici potest cosmographica, siue localis, ut lo-
 cas: *Quantum distat ortus ab occidente.* Talis motus
 tur inter Deum & peccatorem: non fallitur. Repre-
 hendit enim Deus cuncta, non comprehensus ipse; nec et
 peccator, alterius incompatiens. Deo, qui vbiq; est, non
 per loca propinquamus, neque ab illo per loca remouemur,
 ait S. Augustinus.

Psal. 102.

Quantumuis fugiat peccator latebras quarens
 Adamo sub sentibus, aut cum Cain, a facie Domini, non
 videatur; nusquam potest à Deo dimoueri. Dixit, Eccl.
 23. *Tenebra circumdabunt me, & parietes cooperantur mihi.*

Ezech. 9. *Dereliquit Dominus terram, & Domini-
 nos non videt.*

Iob 21. *Circa cardines cali perambulat, nec noxia
 considerat.*

Frustra peccator: At nemine videor. Deus
 ipsum, Deus in ipso videt, considerat, lustrat, vniuersum
 nunquam lumina ab eo dimouet, uti Argus quocumque
 constaret Io, eam semper ante oculos habebat.

Ouid. l. 6. Metam. *Constiterat quocumque loco, quocumque
 bat ad Io,*

Ante oculos Io quamuis aduersus habebat.

D. Ambr. in Psal. 118, circa medium: *Putat quocumque
 latet.*

lupanari te Christus non videat, quem videt lupanar in-
gredientem? Putas quod in adulterio te non deprehendat,
quem videt adulterium cogitantem? Habet ibi pulcher-
nima longè S. Ambr docens plena Angelis omnia, om-
nia plena Deo, vt à peccatis caueamus.

Lactant l. 6. de vero cultu c. 24. ex Seneca in exhor-
tatione; Magnum nescio quid, maius què quam excogita-
ri potest numen est, cui viuendo operam damus. Huic nos
approbemus: Nam nihil prodest inclusam esse conscien-
tiam, patemus Deo.

Ibidem ex eodem: Quid agis? Quid machinarius? Quid
abscondis? Custos te tuus sequitur... Quod locum abdi-
tum legis? Arbitros remoues? Putas tibi contigisse vt o-
culos omnium effugias demens? Quid tibi prodest non ha-
bere conscientiam, habenti conscientiam.

Boetius l. 5. de consolat. prosa vit. in fine: Magna vo-
bis est si dissimulare non vultis, necessitas indita probita-
tis, cum ante oculos agatis iudicis cuncta cernenti.

Non vales, ô miser peccator, latibulum quere te. Tenedus
nebulosum, locum à consortio hominum tam remo- homo.
rum, in quo magnus ille oculus te non conspiciat, & Prouerb.
magnus ille Tene non adstet, districto gladio ceruici-
bus tuis imminenti, vindicaturus peccatum tuum. Æ. Roudelet.
mulctis quantum libuerit perdicem, quæ absconso l. 14. c. 3.
capite neminem videns putat se à nemine videri: imi- Plin. l. 9.
teris lampretam marinam, quæ capite vndis immerso, cap. 23.
existimat reliquum corporis saluum; quomodo & in Cicero l. 3.
fantes: sit cor tuum, imò & corpus inuisibile beneficio Offic.
annuli magici Gyges; nihilominus nusquam offendes Ouid. l. 4.
quam coram oculis Dei. Videt hic Deus omnia primus. Metam.
Fuge iras, vindictas, iustitias hominum; fuge Dei vo-
luntatem, nec eam opere comple; in iustitiæ ipsius
mactonem infilias.

D. Basil Cur Deus homo. Finge, quî circumscriptus
tu cæli ambitu sicuti punctum in centro circuli, vnde,
quò, quâ mouearis, vt à cælo recedas. Si cælu, aut cir-
culu hinc à te vel centro remoueas, hinc accedis pro-
pius, & quantu ab extremo vno recesseris, tantum ad
aliud accedis. Mitte procul occasum, Orienti sis vici-

nior: Fuge Aquilonem, ad Meridiem pergis, nec ventus
caelo longus abes. Similiter impossibile peccatoribus
Angelis & hominibus effugere Deum, effugere eius
luminatē & constitutiones: si enim voluntate impene-
tem effugiant, minime ultio eadem: si lucido Colo-
re misericordie eius potiri abouerint, sequetur eam
fuita funestus occidens. Si non perstiterint con-
ter in Meridie gratiarum eius praeuenientis & libe-
quentis, excipiet eos nubilosus Aquilo potentia eius
cis: ubique Deus; attingit à sine usque ad finem. Ignoratis
Regibus oblongas esse aures omnibus audiendis? Oculos
praegrandes, omnibus videndis? Præ-
teritas manus, corripendis ubique perducit. *Quid in
spist. Hel-
void. Hele-
na ad Pa-
ridem.*
An nescis longas Regibus esse manus: inquiebat celestis
rima Helena. Sint tibi, o peccator, brachia centum,
quibus Dei placitum impugnes: sint pedes totidem,
quibus ab eius ira procul fugias: sis omnino similitudi-
mosissimo illi Briareo, qui aliter Ægeon dicitur, quem
Virgilius describit Æneid 10.

*Ægeon qualis, centum cui brachia dicunt,
Centenasq; manus, quinquaginta acribus ignem,
Pectoribusq; arsisse, totis cum fulmina contra
Tot patribus streperet Clypeis, tot stringeret enses.*

Sint tibi quot manus, totidem clypei, totidem en-
ses, sint tot pennæ pedibus quot plumæ sub axillis,
quæ, ut fugam capias. Si sumptis pennas dilatare, et
habitaueris in extremis maris, et enim illic manus Dei
ducet te, et tenebit te dextera eius, ceu vincit & cap-
tuum. Tenebit te semper dextera eius; ab eo procul
effugias, ait Vates. Sedem tibi constitue in caelis si po-
tes, inde te deturbabit.

Jerem 49. *Si exaltaueris quasi aquila nidu tuum, non
detrabet te.* Nulla datur distantia localis siue cœlo-
graphica, inter Deum & hominē: quare perpetua ar-
tetur impius se posse latere Deum, peregre profectus
do in regionē longinquā, & ibi dissipando substantiam
suā viuendo luxuriosè. Abest procul Deus, chymære-
phantasticè, ideo quia imaginatur se à Deo non videri.
Non proposuerunt Deum ante conspectum suum. Non est timor

Psal. 53.

Psal. 13.

Dei ante oculos eorum, inquit Propheta.

Aliam quoque inuenio distantiam, quæ dici potest opinionis, consistitq; in intellectu. vt, quando a iure no, negat alter, dicimus procul abesse alterum ab altero, et si corpore coniuncti sint: rursus dicuntur conuenire, cum vnus ait quod alter. Fidem adstruit receptum illud prouerbium: *Manibus & pedibus ire in sententiam alicuius.* Secundum hanc distantiam potest peccator propius accedere ad Deum, vt si extollat quod à Deo laudatur: *Non es longè à regno Dei,* dicebat aliquando Christus Scribæ, qui prolatis ab ipso de charitate consenserat: remoueri quoque, si quod Deo bonum est, iudicauerit ipse malum. De peccatore itaque dicitur: *Peregrè profectus est in regionem longinquam,* quando malum ducit, quod Dei sententia bonum probatum est. In cuiusmodi inuehitur Vates,

Isa. 5. Va. qui dicitis malum bonum, & bonum malum, ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras: ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum. vt, exempli gratia, iudicat Deus bonum & salutare cum corpori, tum animæ vagè in libidinem non efferri; adeoque sanxit, *Non machaberis:* è contra, impius putat satius de more Lycurgi, aut Mahometi viuere, id est, omni mulieri posse commisceri; ac ira de reliquis. De hac distantia *Isa. 55. Sicut exaltantur cali à terra, sic exaltati sunt vis mea à vis vestris, & cogitationes mea à cogitationibus vestris.*

Plut. tom. 1. Vit. in Lycurgo.

Tertia remotio est affectus; est que voluntatis; aut cordis. Secundum hanc dicimus procul quemquã abesse à corde, minimè diligi eum iudicare cupientes. In quo significato amasiolæ curiales dicunt venustulos suos à se recedere, si quando nuperorum amorum acres, viresque flammæ remitti percipiant, vt in alias transferant affectus suos: aut tepere, obliuisciuié sui suboleant. Sic dicitur iniquus à Deo remotus, *Peregrè profectus est;* tepens, algensque in eius amore; lenitè, tepideque diligens; perditè creaturas deperiens. Atque hæc communior Patrum expositio.

III

Isa. 29. *Populus hic labijs me honorat, cor autem meum longè est à me.*

Jerem. 12. *Prope es tu ori eorum, & longè à reuerentibus.*

D. Hieron. p. 2. epist. tract. 2. epist. 15. ad Damasium. *Sciendum, non locorum spatij, sed affectu, aut esse in Deo, aut ab eo discedere.*

D. Chrysostomus tomo 2. in Lucam homil. de heretice: *Quod autem longè, non locorum intercapitulum, sed declinationem mentis expressit.*

Vener. Beda in hunc locum: *Longè profectus est, non locum mutando sed animum. Quanto enim plus quis in prauo opere delinquit, tanto à Dei gratia longè recedit.*

Chrysol. ser. 1. de prod. *Abijt adolefcens longè mente, quam loco.*

Isidorus lib. 3. de summo bono cap. 14. *Non per locorum spatia, sed per affectum bonum vel malum ita receditur à Deo; neque gressu pedum, sed gressu mentis longamus, vel propinquamus ad Deum.*

Magist. sent. 1. 2. di. 35. §. 2. *Dionysius Carthus. in hunc locum appendix: in quantum exterior actus habet rationem virtutis, ut viij, ex interiori intellectus, voluntatisq; actu.*

Erasmus in Paraphrasi: *Non est ista locorum distantia, sed affectuum.*

Cant. 6. *A Deo sciungitur impius, volens quod reprobetur. Deus. Vocat. accersit, compellat eum Deus, sicut dicitur. Reuertere, reuertere Sunamis &c.*

Isa. 65. *Qua nolui, elegistis.*

Prou. 1. *Vocaui, & renuistis.*

Matth. 23. *Quoties volui congregare filios tuos, & non*

Jerem. 5. *luisisti?*

Vult Deus ad meliora reuerti: Et noluerunt reuerti. In ministerium suum aduocat Deus; aut seruire diabolo mauult. O vt procul à Deo elongatur! vt longè abfunt, volo, & nolo! volo acquissimum Dei; & retrahitur nolo peccatoris! Diliges. Non assumes in vanum nomen Dei, Honora, sanctifica, &c. à Deo produmta. non diligā, peccabo, non gerā morē, à peccatoris peccatis re excuntial Blanda illa Dei, Ab his vel istis abstinentia.

& pericax peccatoris, faciam. *Gloriam meam alteri non dabo* inquit Deus; respondit impudenter impius: *Eam si non dederis, vsurpabo.* Absunt ista ab vno peccatore, vna mente, vna voluntate: procul à mihi responso, fiat voluntas tua: *Domine, quid me vis facere?* Opera pretium vsque adeo Deum demitti vt diceret, *Quid vis vt faciam tibi?* O intercapedinem vastam, à Dei voluntate optima, ad pessimam impij! A peccato, ad gratiam!

Pf. 118. Longè à peccatoribus salus. A lege autem tua longè facti sunt.

Isa. 29. Cor eorum longè est à me.

Isa. 23. Dicent enim longè pedes sui, id est affectus sui.

O Deus bone! vt longinqua profectio Deum mittere vt creatura diligatur! Amare creaturam præconditore est in infinitum pergere. Inter Deum enim & creaturam infinita sunt interiecta spatia, quantum nobilissima foret, qualis sane non est voluptas. O interiectum, chaos magnum! O fornicarij, vt magnū percurritis iter! Qui tuis viribus ab hoc infinito itinere reuertitis?

Lucæ. 16. Inter nos & vos chaos magnum firmatum est, vt hi qui volunt non possint inde huc transmeare. Tacti virtutem omnem creatam tuis viribus iunxeris, nunquam ab eo immenso spatio quod peragrasti pedem reuocaueris. Nescitis, non sentitis quantam infinituatis iritionem, ò peccatores; non experimini laborem remotionis, quia declinis locus, *facilis descensus Avernus*; sentietis vbi reuocandis fuerit pes à via iniquitatis.

Virg. 6. Aeneid.

Sap. 5. Lassati sumus in via iniquitatis.

Virgil. 6. Aeneid. Reuocare gradum superasque euadere ad auras,

Hoc opus, hic labor est.

Navis, spirante secunda aura, aquila per ætatem agilior, dromedarij Madian, fulguris velocitas, tantum itineris spatium non omerjantur annis mille, quantū in momento peragrat peccator, deserens Deum, & abstrans ad creaturas.

Lucæ 10, *Vidēbam Sathanam sicut fulgur cecidisse de cælo.*

Profectò multam peragratis viam, quandoquidem enuntietur vere impium pedem vnum in infernum tulisse, superesse que solummodo mortis passum, prout cum penitus demergatur.

Baruch 3 *Deputatus es cum descendentibus in orbem, quia dereliquisti fontem sapientia.*

Pl 106. *Appropinquauerunt vsque ad portas mortis.*

Job 20. *In puncto ad inferna descendunt.*

Pl 99. *Paulominus habitasset in inferna anima mea.*

Certe, elongantes vos à Deo longum peregrinatis iter; ex quo penes vos non sit, nec creaturam quanto cumque sursum vos reuocare vsque ad gratiam Dei ex quo quicquid per vos conemini, vt ad Deum reuertamini, quamuis summo studio gradiamini, quantumuis aspiretis, defudatis, laboretis, semper abestis procul, & in via deficiatis accedere non valentes à terminum, ni Deus vobis fieret obuius. Audieris per Dei gratiam; sectione quarta huius nostri operis quod prodigus, *Surgens venit ad patrem* &c. tantum manibus pedibusque reptasset dudum, procul abest ab esset. *Cum adhuc longe esset, adhuc longe* &c. O longinquam regionem!

Gen. 3.

Meministis eorum quæ dixit Deus Adamo post peccatum? *Adam, Adam vbi es?* Quid prætendebat parum ille misericordie? Arbitramini, ignorasse quid dicit esset opus? Existimatis fuisse citationem, siue vocacionem in ius ad comparandum personaliter? Porro cum hac voce ad se tantummodo reuocatum? Necquam. fuit potissimū vox dolentis & plangentis demirantisque simul quod exiguo illo tempore longinquam abijisset regionem. Adam, vbi es? Heu mihi vnde venis? vbi es? A Deo peruenisti ad creaturam, ad peccatum, ad infernū, ad diabolum. Adam, vbi es? vt procul elongatus! Quis te pertraxit? Quis pertraxit? vt si chara mater è ripa fluminis videat dilectam prolem in gurgitem prolapsam, cuius solæ existeret mater, inter vndas fluctuantes exclamet: Nate, occurre

meorum lumen, solatium meum, ubi es? O, ut procul abes à me! Adam ubi es?

D. Augustinus l. de spiritu cap. 11. Nil longinquius quam recedere ab eo, qui est ubique. Elongari itaque à Deo, est voluntatem suam subducere; & voluntati Dei opponere: præferre creaturas Conditori: obliuisci eius; negligere ipsum, gratiam, gloriam eius.

Ab hac distantia assurgit alia, quarta, quæ dici potest, dissimilitudinis; quia remouetur à Deo impius, dum volutatur in cæno omnigenorum criminum, quibus dissimilior sit Deo, quam discrepet album ab atro. Deus, non est aliud quam amor, quam clementia, bonitas, liberalitas, veritas, lux, iustitia, honor.

Dum charitas est Misericordia Domini plena est terra. Dat omnibus affluenter. Ego sum via, veritas & vita. Deus lux est, & tenebræ in eo non sunt vllæ, in sit Scriptura Non penitus discrepat ab eo, qui in corde iuge foetet odium, furta, latrocinia, mendacia, cruenta facinora; qui immergitur & innatat Oceano iniquitatis; qui tenebris, foeditate, infamia suffocatur, censebitur?

2. Cor. 6. Quæ societas luci ad tenebras? Quæ conuentio Christi ad Belial?

Hoc quoque modo potest interpretari elongatio ista à Deo cum D. Augustino.

Tomo 10. serm. 27. ad fratres in eremo. Sicut filius ille sequitur; peccator dum carnales voluptates diligit, à Domino peregrinatur, & quanto sit dissimilior, tanto magis à Deo elongatur.

Quia à se ipso remouetur impius, differtq; per peccatum, ex homine factus brutum; ex aliquo, nihil.

D. Ambrosius l. 7. comment. in Lucam, cap. 15. Quid enim longinquius quam à se recedere, nec regionibus, sed moribus separari, studijs discretum esse, non terris; & quasi interfusio luxuria secularis astu, diuortia habere sanctorum.

Petrus Chrysologus serm. 2. de Prodigio. A se migrat, & ab homine totus transit in bestiam, paterna pietatis mememor, gratia genitoris oblitus.

4.

1 Ioan. 4.

Pf 32.

Iac. 1.

Ioan. 4.

1. Ioan. 1.

5.

Pl. 48. *Homo cum in honore esset non intellexit, comparatus est tumentis, & similis factus est illis.*

Pl. 72. *Ad nihilum redactus sum & nescivi.*

Dan. 4. *Fenum, ut bos comedes. Allegoricè.*

Quorum verò putatis impium dici peregrinificisci! *Peregrè profectus est in regionem longinquam* 10 scriptura, et arcanis & mysticis es gruidal

Nescitis appellari peregrinum, quod est à natura rei alienum, aut improprium? Quomodo Ius dicit irasci, & vindicare, peregrinum, id est à natura Dei alienum, & improprium.

Isa. 28. *Dominus irascetur ut faciat opus suum, alienum opus eius: ut operetur opus suum peregrinum opus eius ab eo.* Corruptio est aliena, & quali præter naturam eius qui totus est misericordia. *Peregrina* facta, *peregrinitas, peregrinum, barbara lexis*, dicuntur facticia extera; mores & sermones alieni, à recepto rationis, vel personæ discreti. Barbarè effundat Latini Cicero, dicitur præter naturam: *Peregrinū opus ab eo* imaginem improprialiter effingat Apelles. *Peregrinū opus ab eo*: vescatur feno: homo, ut Nabuchodonosor

Dan. 5.

qui fenum ut bos comedebat: *peregrinum opus ab eo*: pariat virgo, sine commixtione viri, sine dolore, sine parturitione: *peregrinum opus ab ea*: Atat prædator leonum Romanum fugitiuū, nec à se diuelli patitur: *peregrinum opus ab eo*: Inedia tabescentes leones non occedant Danieli in lacum proiecto; *alienum opus ab eo*

Dan. 6.

à natura eorum extraneum, monstruosum & improprium erat istud.

1.

Arbitretur porro, peccare, idem esse Deo quod peregrinificisci in exteram prouinciam, *Peregrè profectus est* hinc liqueat ab hominis natura prorsus alienum, & ne monstruosum, offendere Deum, derelinquere Deum, obliuisci Dei. Quale prodigium, quod per Deum ipsa sapientia sapere velit homo! Quantum beatissimum non deperire speciem specierum, & summum beatissimum Portentum, nolle Deo assimilari virtute! O ut à natura hominis discretum peccatum? *Peregrinum opus ab eo* eo. Secundum naturam vincere, est ad virtutem mori

instituire vti nuper dicebamus. Labor, qui in virtutis exercitio, ipsi naturalis est: qui in terrena impenditur, preter naturam; in cetero namque animo ingenerat. Leuiusculè ista quoque percurramus.

An forte peccans dicitur peregrinari, quia delectatio velocissimè peruolat ad instar peregrini? Memores effote ideo cupiditatem carnalem Dauidis, artificiosè contexta parabola à Nathan signati nòmine peregrini: *Cum autem venisset peregrinus.* 2 Reg. 12.

An etiam, quia impius desinit esse ciuis Ecclesiæ, per peccatum ab alienatus iure ciuium, gratia & gloria Dei? Quia, procul à Deo, procul ab Angelis, longè à còlortio bonorum? Si iusti S Paulo dicuntur ciues, *Esu ciues sanctorum & domestici Dei*; peregrini sunt improbi, *Esu hospites & aduena.* Ephess. 2.

Peccatores omnes, peregrini sunt; quia vero agno immaculato Jesu Christo in sacramento altaris non pascuntur: nec enim peregrinis fas erat agnum paschalem cum Israelitis manducare. Peregrini, quia mente, cogitatione, memoria errabundi; vagantes intellectu, nutantes consilijs, incerti opinione; dubij voluntate, modo hoc, modò illud amantes. *Ne vagari incipiam post greges sodalium meorum.* Nesciunt in quem Cant. 1.

tendantur hinc: hinc magno peccatori Caino dicitur, Gen. 4. *Vagus & profugus eris super terram.* Item de alijs,

Pl. 106. *Errauerunt in solitudine, viam ciuitatis habitaculi non inuenerunt.*

Pl. 118. *Erravi sicut ovis que periit.*

Plal. 94. *Semper hi errant corde: ipsi non cognouerunt vias meas.*

Amos 1. *Ambulabunt ut cæci, quia Domino peccauerunt.*

13. Adhæc, arbitramini frustra additum à Christo, profectum *in regionem longinquam*? An forte vt demonstretur non solo corde intrinsecè, sed & opere extrinsecè deliquisse? Opere enim complete homicidium, aut machiam, longius est elongari, quam solam voluntatem eorum concepisse. An verò, vt indirectè deuotentur 2.

D. Hier. notentur peccata omnia non esse paria (vei perperam
ad Iouianum sentiunt stoici, & eos sequutus Iouianus hec enca,
 nianum quem confutat s. Hieronymus) sed alia alys esse atro-
 ciora? Quosdam remotius a Deo discedere crebro de-
 linquendo, alios non ita? Alioqui; quorsum Deu
 duas discreuisset præcepta tabulas: in priorem re-
 nens quæ Dei summam Maiestatem spectant: in poste-
 riorum, quæ politiam humanam concernunt, cau-
 feriora? Quorsum mandaret Litatori indagare lepra
 discutere lepram, num candida, atra, rufa, ni clarior
 disparitas criminum, in lepra abumbratiorum? Quo-
 re, *Secundum mensuram delicti sit & plagarum modus*

1. Ad quid *Quantum in delictis fuit, tantum date illi no-*
 menti? Cur legibus diuiniis, humanisque vna eadem
 non manet omnes pœna (nisi forte constitutio debet
 legisferi, lathiferi, Dragonis Attici, qui omnia leste-
 ra morte vindicata volebat; ast qui Drago, draco
 Cur pellitur in exilium hic; istius bona filio regio ce-
 dunt; mulctatur pecuniaria luitione alius, in euen-
 sustollitur legibus humanis alius? Quare iubetur so-
 ge Moyhis excedere castris ad vesperam vsque alter
 alter donec conualuerit? Quamobrem, impositis vni
 crimen pessimum, iubetur verberari solum: cum vno
 te aliena machans lapidibus obrui? in Dentecoro-
 mio, cap. 22.

Quorsum Christus Matth. 10. differens de ijs qui
 suscipere nollent Apostolos, & eorum sermões vno
 re dicit: *Amen dico vobis, tolerabilis erit terra Sodomorum
 & Gomorrhæorum in die iudicij, quam illi ciuitates*

Matt. 5. Quorsum discrimen ponit interitum in-
 terne delitiscentem in fratrem, & eam quæ aliquo
 sono & signo indignationis prodit; & eam quæ iur-
 rijs & opprobrijs euidenter erumpit? Cur vapulatur
 crius seruus sciens voluntatem Domini, & non faciens,
 quam qui inscius peccat? *Luc. 12.*

Matt. 12. vt quid peccata in Spiritum sanctum dicitur
 4. Dominus irremissibilia; in filium verò patrata, remissi-
 sibilis?

Ioan. 19. Ipse Christus apertissime testatur peccata

tem Judæ & afinium eius enormius peccato Pilati
Qui me tradidit tibi, maius peccatum habet. Maius pec-
catum, ait, ergo non omnia æqualia, vbi maius, mi-
nusa creperitur.

Matt. 22. Interrogatus à legisperito de maximo le-
gis mandato, quare non respondit paria omnia; sed de
amore Deo debito dixit, *Hoc est mandatum magnum in
lege.* Si maximum, ergo cætera inferiora. Si mandata
alia sunt alijs maiora; peccata in maiora patrata, e-
runt atrociora alijs, vt fileam nunc peccatorum ob-
iecta, iacturamque maiorem & minorem quam infe-
runt.

1. Ioan. 5. Dicit S. Joannes esse peccata ad mortem;
& peccata non ad mortem. Afferunt Theologi circum-
stantijs aggravari, minuique peccata; aliquando spe-
ciem immutari: adeoque sedulo observandum. *Quis,*
quid, ubi, quibus auxilijs, cur, quomodo, quando? Id deno-
tat regio longinqua in quam profectus est prodigus,
nimirum, quod grauiter & frequenter offendet.

14. Sit satis de istis. Jam veniamus ad inexplicabilem
iacturam, quam fecit peccator in regione ista. Quid
aliud proferam accidisse ipsi, vt unico verbo rem in ex-
plicabilem absorbeam, quam exitium? Si ait prophe-
ta. *Dicite iusto quoniam benè.* inferendum à contra-
rio, *Dicite iniusto, quoniam malè.* *Malos malè per-
det.*

Osee 9. *Ve eis, cum recessero ab eis.*
Ierem. 17. *Omnes, qui te dereliquerunt confundentur,*
recedentes à te, in terra sribentur.

Pl. 72. *Qui elongant se à te peribunt: perdidisti omnes
qui fornicantur abs te.*

Pl. 118. *Longe à peccatoribus salus, quia iustificationes
tuas non exquisierunt.*

Recedens à summo bono impius, vt creata bona a-
damer, omnium bonorum suorū iacturam facit. *Dissi-*
pauit substantiam suā viuendo luxuriosè. Amittit primò
dona & ornamenta nature; retùditur intellectus acies,
procliuior sic voluntas ad lapsum quam alias vnquā;
haud secus ac debilior corpore, citius labitur in
morbum,

D. Thom.
1. 2. q. 7. a.
3 in corp.
Recedens
à Deo
quid acci-
dat.
Isa. 3.
Matt. 21.

1.
Haymo.

2. morbum, firmiter constituto: ipsi deperit plurimum
Ezech. 18 habitatis naturalis ad bonum: deinde acquisita bo-
 Quod pec- na omnia; cedunt fisco regio cuncta. Si auertit peccator mo-
 ratur in- stus à iustitia sua, & fecerit iniquitatem secundum omnes
 culpa, & abominaciones quas operari solet impius, nunquid non
 iustitia Omnes iustitia eius quas fecerat non recordabor
 spoliatur Spoliatur omnimoda iustitia; exiit innocentia
 & quod la, quam sibi paulatim texuerat virtuti studio
 prima sto *Ezech. 33. Iustitia iusti non liberabit, in qua cecipit*
 la si ve- peccauerit.
 stis inno- *Eccl. 9. Qui in vno peccauerit, multa bona perdit.*
 centia, & *Iacobi 2. Qui in vno deliquerit, factus est emans*
 alia eius- *rem.*
 modi vide
apud Gre- Amplius; non supersunt ipsi in posterum facultates
gor l. 12. quibus se æternum sustentet. Desudet, labores, vni-
moral. c. nem moueat lapidem eius conditionis factus, nihil
 15. efficiet ad vitam æternam: imò à seipso nequit elin-
 3. bonam cogitationem, ait S. Paulus. Præterea, non
 2 *Cor. 3.* qui opem ferat. O miserandam inopiam! Nāq̃
 priuatur communione, suffragijs sanctorum, com-
 muniū honorum; id est; non communicat peccatis
 omnibus bonis præteritis, præsentibus, futuris
 quam in Ecclesia vniuersali opera, studioque bono-
 rum; qui pridem iure optimo dixisset: *Particeps op-*
sum omnium timentium te, & custodientium mandata
tua. O iacturam! O prædiuitem substantiam con-
ctam! Quo naturam amittit; nec hominem, nisi hanc
 5. *ratus est iumentis insipientibus, & similibus factus est illis*
Pf. 72. specie refert. *Ut iumentum factus sum apud te. Consp-*
Pf. 48. *Nolite fieri sicut equus & mulus. Quid non ipsi per-*
Pf. 31. per peccatum, qui sibi ipse perit? Perdit & quoque
 6. dissipat, & heu miserum Iesu Christi sanguinem
Heb. 10. *lium Dei conculcat, & sanguinem testamenti ped-*
Virg. 4. *ducit.*
Aeneid. *Non hos quæsitum munus in vsu.*
 7. Amittit gratiam Dei, rem preciosam: vti que que-
 De anti- nisi sanguinis Iesu Christi pretio acquiri potuit.
 quis vsi- mittit vitam æternam, nec ipsum præterquam
 tata pec- æterna subeunda manet. Quæ iactura huic compo-

tanda, dicetis? Iactura annuli * Polycratis Regis Sa-
miorum? vnionis Cleopatraz? Adiamantes famosissi-
mi diadematis Francici? Quanta sit iactura animæ,
luculenter Christus, nihili æstimans quæstum aut ia-
cturam orbis vniuersi ad animæ perditionem.

Matth. 16. *Quid enim prodest homini si vniuersum
mundum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patia-
tur?* Iacturam sui ipsius pati! Dei patris! Iesu Christi,
amanatissimi; pro quo triduo amissa Beatissima vir-
go acerrimos perpessa est dolores? ipsius Virginis
Mariæ, dulcissimæ parentis nostræ. Ego mater pulchra
dilectionis! Angelorum confratrum! Intercessionum
beatorum omnium, necnon iustorum viuentium! fa-
uorem creaturarum cunctarum! *Pugnabit cum eo orbis
terrarum contra insensatos. Si Deus contra nos, quis pro
nobis? Effe sed irato quis te mihi possit amicus?*

O substantiam! O iacturam, defendam fustotibus
lachrymis, quam vnquam Jeremias vastationem, &
populationem charissimæ Ierusalem, secundum S.
Chrysostr. paræneli 1. ad Theodorum monachum lap-
sum, defecerit.

D. Augustinus serm. 41. de sanctis: *Non sunt in te
Christiana pietatis viscera, si lugens corpus à quo recessit a-
nima: animam verò à qua recessit Deus non lugens.*

Vide Chrysostr. tomo 3. homil. 41. in Acta Apostol.
de incommodis animæ infinitis à peccato: Lauren-
tium Iustin. de spirit. animæ interitu, iater medium ac
finem operum.

Accidit ingens illud damnum peccanti mortali-
ter. Si offendent homo crapula: est enim & hæc vita
luxuriosa: particularem experitur iacturam corpus: si
carnis incontinentia, quæ comprehenditur quoque
sub viuendo luxuriosè: & corpus, & anima & facul-
tates specialius damna patiuntur. Porro animam
excæcari, hebetarique peccato carnis, quod La-
tinus noster textus in sinuare videtur peculiariter, hæc
lexi, viuendo luxuriosè, vbique prædicet scriptura sacræ
sapientum tam Catholicorum, quam paganorum
volumina redundant; proclamant experientia.

Dd

3. Rega

cari offi-
gie men-
tionem
facit Ioh-
nes Grise-
serm. de
prod p. 1.
littera a-
* Srabo l.
14. Et Ci-
cero l. 5. de
finib.
Luc. 3.
8,
Eccl. 14.
Sap. 5.
Rom. 8.
Ouid 2.
Trist. ad
Casarott.

3 Reg. 11. *Depravatum est cor Salomonis, alioquin
entis, per mulieres.*

Eccl. 19. *Vinum, & mulieres, apostatae faciunt
entes.*

Rom. 1. *Tradidit illos, scilicet Philosophos, ven-
nis mancipia, in reprobum sensum.*

Gen. 19. *Sodomita ante ostium domus Loti
percessi. Allegoria.*

2. Reg. 12. *Dauid alioquin Propheta, recenti pe-
to adulterij excæcatus, non vidit hamum patris
Nathan.*

Claudianus: *Luxuries, prädulce malum, quod
semper.*

Corporis arbitrijs, hebetat caligine sensum.

Theologi, vno ore omnes. Nam ponunt cæcitate
mentis, præcipitationem, & vt loquuntur, incoheren-
tationem &c. inter filias luxuriæ; quod hinc et pa-
rum nascantur. Hæc enim passio omnium
mentissima, occupat partem animæ inferiorem,
appetendam procurandamque Venerorum delib-
tationem: illa vicissim ad eum trahit ac cogit super-
sibi valde cognatam, quasique vim tantam refert,
non sinat illam vltimum, ac debitum finem
neque vias ad eum ingredi.

Cicero in Catone Maiore Archyta Tarentino
ba sic refert: *Nullam capit aliorum pestem, quam
voluptatem hominibus à natura datam. Et paulo
In voluptatis regno viri us consistere non potest. Quod
nihil tam detestabile, tamque vestiferum quam voluptas
Si quidem cum maior est & longior, omne animi
extinguit*

Aristotel. l. 2. *Ethic.* dicit ab actu venerorum
nem absorberi.

Idem 6. *Ethic.* ait impossibile esse aliquem
venero speculari seu intelligere.

Idem in Rhet. l. 2. c. 23. *Apud Euripidem Heracles
Venerem: Nomen tibi quoque recte inditum: Dicitur
amentia præfecta.*

Idem fortassis perspicaces antiqui finxerunt

tem deventis præsident, & amoris simulachrum pinxerunt puerum cecum, obnupto capitulo? Quis dubitet?

Humanam mentem libidine carnis excacari facile crediderimus, si pariter persuasum habemus ab eius contrario argutiorum, acutiorum reddi. Nunquam conubij nexu irretiti Vates, oculorum acie antecelluerunt ceteris, sublimiora prænuntiaverunt, apertius ceteris disseruerunt, Prophetarum quis euidentijs de Christo vaticinatus est Daniele, cælibe perpetui Capite 9. exprimit annum quo nasciturus erat Christus, quo anno moriturus pro salute mundi. Post hebdomadas sexaginta duas occidetur Christus. Idem cœniaculi orbis chronographus (Philostratus dicitur S. Hieronymo) prædicat quanto tempore cessabit sacrificium & hostia sub mundi finem. Idem tanta vi ingenij pollebat, ut exponat non solum significacionem somniorum iam narratorum, uti Iosephi visiones Pharaonis quondam, sed etiam Nabuchodonosor somnium refert, deinde, quid præcedat exponit. Edicte autem testem annuntiat, seruitur, & aperit astu meretricium eruentemque senam dolosorum in Susannam. Quid non? Casto corporis mentisque deculo miratulos illos reuelatque characteres in peccatis Dei hominumque exaratos prælegebat. S. Iohannes Baptista, cælestis indice demonstrat, quæ non nisi procul cõspiciebant ceteri. *Ecco agnus Dei.* S. Iohannes Evangelista continentissimus, at tæc ipse continentia Iesu Christo, sacratissimæ Virginis Mariæ custos, quam subtilem, celsamque nobis rexit Apocalypsim, quæ, testante S. Hieronymo, tot habet sacramenta quot verba. *In cuius verbis singulis multiplices latent sententiæ?* Acutè continentia ingenium? Retundit, hebetatque aciem incontinentia. Quis verò ambigat etiam memoriam obnubilari lascivia, quæ utique humorem cerebri eius seipem penitus absorbit nob causam naturalem, quam malo, Doctioribus scripto relictam, quam plebeis vulgariter haud sine pudore propalam.

Epist. ad Pauli
num de omnibus
hif. disto
lib.
Dan. 2.
Gen. 41.
Dan. 41

Nam ut *Aristoteles problem. sect. 10. quest. 36. ut. lo*
men labi per spinam è cerebro videtur. Quod me
bere, si cui videatur indecorum, damnetur D. *Ambr*
sius, qui hoc ipsum scripsit l. 4. *Hexam. cap. 9. in fin. in*
uo 4.

Rescindi quoque voluntatis libertatem quis
aduertat? Enimvero qui voluptati studet (ut ait
crates disputans cum Eutimide) & effrazit corporis
cupidini satisfactum cupit: exequi nequit amore ve
luptatum irretitus, quæ ipse iudicat bona. Neque
interesse non conceditur, qui vxorem duxerat; cano
batur in Euangelio: *vxorem duxi, & idcirco non possim*
venire. Vltus vertitur in naturam; quam si exoptata
recurret ipsa. Non quod volo hoc ago. Eiusmodi
proci venustuli serui sunt & famuli: cuiusmodi
se profitentur, amafias adpellitando magistras & do
mainas

Cicero parad. 4. *Vocat mulier: veniendum. Post*
Dandum. Eijcit? Abeundum. Liberne Hercules, cum
so, qui puellis permixtus cum sua Deianira data per
traheret; prout ipsi ignominiosè exprobrabatur

Quintus Curtius lib. 5. Solutusne Alexander Rex
seruus, qui decreto pellicis Thaidis flammis traditus
Persepolim, Rex incendiarius factus primus? Post
mulier? Dandum est.

3. Reg. 11. Expeditus Salomon, plurima idolis fana cre
3. Reg. 18. ens, ipse scortorum idololatra factus? Immunis à
& 19. uirtute Achab, qui consilio Iesabel exquisitis erudi
4. Reg. 3. bat tormentis Prophetas Domini? Libertus Rex Ier
Adars. 6. Ioram, qui vxoris Athalix suasu sexcentis se inuoluit
sceleribus? Sibine relictus Herodes incestuosus, qui
Herodiadi suæ placere studens curiæ Ecclesiasticæ
insontis caput humeris auferri præcepit, ipsiusque
exulis inferri; quod Regis crimina execrans lumina
claudebat, lugebatque nefandum incestum non lo
chrymis, sed cruoris riuulis? Haud ita que libera
manet voluptatibus dediti voluntas. *Diffugiunt*
stantiam suam, id est, liberum arbitrium, & in
luxuriosè, O scelus! O luxuriam! O Charybide

Enc. 4.
Rom. 7.

racem, omnes animæ facultates, quin & corporis si- *Aeneid.*
 mulgulosè vorantem, abligurientemque! Nun- *a sect. 10.*
 quam finis, si pedem intulero malorum labyrintho, *prob. q. 5. 6.*
 quæ infert corpori incontinentia. Nec enim mem- *b. sect. 4.*
 brum tam turpe, magnum, paruum corpori est, quod *probl. q. 10.*
 non experiatur peccato isto substantiam suam, id est *c. libid. q.*
 omnem virtutem enervari. Caligant scortatorum *19.*
 oculi, nutat ad instar arundinis caput cerebro va- *d lib. de*
 epum, & extenuatum: *Et molli flamma medullas. diuturnis-*
 Hinc vertigines capitis a Decidunt capilli, uti ab at- *tate &*
 boribus brumali cælo folia subtracto humoris ali- *brevitate*
 mento: b desedent oculi: palpebræ nudantur: caligā- *vite post*
 tes oculi, sus deque limbis circumducuntur cocci *medium*
 nis: a facies rugescit, aridior testa: senescit citius (vbi *l. 7. ani-*
 notat e S Joannes Chryostomus annosam virginem, *mal. c. 1.*
 quadraginta, quinquagintaue annos natam, oppo- *e Chryf.*
 nere posse speciem speciei corruptæ, multo iunioris) *tract.*
 vultus pallentes, plumbeum, luridum croceumue in- *Quod va-*
 duunt colorem: redolent hircum ora: vacillant dero- *gularis*
 si, putresque dentes: raucescit vox: semi-erosus pro- *foemine*
 fiat nasus: svacillant pedes, manusque: distorquetur *viris coha-*
 ex: laco venter: languet stomachus: splea tostus cer- *bisent.*
 nitur; prout ex hanatome eiusmodi passione affecto *f. Senec. 6.*
 rum, comprobatum est: instrumentum, & organum *pist. 24.*
 sceleris, meritò lue venerea infectum; Deo & natu- *ad Lucill:*
 ra illud vindicantibus pœna eruenta, qualem notat g. Lau- *naus in-*
 D. Thomas: denique diffluit totum corpus; i imbe- *neus in-*
 cillum, h mollius cera, & penè exanime, ait s. Joan- *theat. l. 3.*
 nes Chryostomus. *Venus enervat vires,* ait quidam, *b. D. Th.*
vix ossibus hœrens quandoque. Tota denique actio *l. 3. sent. d.*
 & scœna Venerea, aliud est nihil quam epilepsus, mor- *3. q. 5. a. 1.*
 bus regius, sine Herculeus, morbus comitialis, ex *Et Arist.*
 sententia l Hippocratis. Ipsi denique immodera- *l. 15. de anù*
 tus cogitatus huius delicti, morbosum efficit, sicut *mal. aiùo*

Dd 3 legi multum

cocenti accidere, ut sanguinem loco seminis emittat. Aiunt medicò
 unam animæ pollutionem quadragesies tanto sanguine æquivalere
 D: Gallico morbo & Guaiaci medicina librum unum scripsit. Vir-
 chus de Hutten. eques Germanus i Arist. de gener. anim. c. 18:
 k. Chryl. Hom. Quod nemo læditur nisi à seipso. l. Gell. b. 19. n. 6. a.

2. Reg 13. legitur de Ammon depereunte sororem Thamar.

Arist. 1.7. Ethic. Concupiscentia Venereorum mutata corpus immutant, & in sanias faciunt.

Quid, quod præter præfata incommoda, cum fata infallibiliter acceleret Plutarchus tom. 1. Moral. tractatu de sanitate tuenda. Nouerant principes sapienter statuentes tuendæ sanitati regulas tres potissimum: mirum, refici, præter facultatem: laborare ad habitudinem, comparcere ei, quam S. Cyrillus scortatorum monēs, dicit, digestissimam medullam: Ratio est, pro libidinem enim calor naturalis, ciborum coquina remittitur & infirmatur: sequitur pectoris cruditas, humorum indigestorum, noxiarumque redundantiæ: hinc ægritudo, demum interitus. Dicit quoque Albes-

Alb. mag. l. 23. de animal.

tus Magus omne animal frequenter coiens, bona vitæ; probat exemplo passerum, ad summum annus tres viuentium; qui fortè vigesies vna hora coeunt. Optimè quadrat hoc loco: Generatio vnius est corruptio alterius.

Clemens Alexand. l. 2. Pedagog. Homo ex homine nascitur & euellitur ... totus homo per examinationem carnis abstrahitur.

Vade tam cito fractus enervatus, senex factus salomon: Hem, scortatorem! Omnem substantiam suam, vti prodigus aoster, concoxerat, viuendo luxurians, congestis Reginis, & concubinis plurimis. Tot alia non habet firmamentum, tot in litore non sunt munitæ, quot mala inuehit, præter extremam inopiam, amara illa voluptas.

Quid Quod lepores in Atho tot sunt in amore dolores. Quod iuuat, exiguum est, aiebat, qui ad hocce negotium sepiusculè diuerterat. Optimè, mira artificiosaque breuitate dixit, quicumque author horum versuum: Femina corpus, opes, animam, vim, lumina, uocem.

Versus a. cem no min.

Corpus	opes	animam	vim	lumina	vocem
Polluit	annihilat	necat	cripuit	orbat	accubat

Aliter:

Corpus, opes, animam, consortia, fœdera, famam,
 Debilitat, perdit, necat, odit, destruit, aufert.

Corpus	opes	animam	consortia	fœdera	famam
debilitat	perdit	necat	odit	destruit	aufert.

Optimè S. Paulus 1. Cor. 6. *Qui fornicatur, in corpore suum peccat.*

Quocirca extollo maximè opere artificium Euangelista, quin spiritus sancti, vñ nomine Græco ἀρσῆσας, quod denotat mæchum: amplius verò versionem nostram communem, quæ habet *luxuriosè*, qua dictione signatur præcipuè exitialis scortatio; quam interpretationem Syriacam, quæ vertit *profusè*. Vatablus quoque, in noua versione retinuit aduerbium *luxuriosè*, quod in incontinentiam potissimum facultates cunctas prodegerit prodigus: Hæc enim corpus & animam miserorum peccatorum præ cæteris vitij perdit. Deinde, adaptatur propius textus omnigenis peccatoribus; idololatræ, fornicarijs spiritualibus, nec non hæreticis. Animum incescit hoc loco libido differendi de bono famæ, & honoris, quod hoc peccato, magis quam alio omni dissipamus: *Inclinasti femora tua mulieribus, dedisti maculam in gloria tua*: itidem obseruandi per transennam cum erudito Ianfenio, cur peccatores omnes dici queant luxuriosi & fornicarij: *Perdidisti omnes qui fornicantur abste*: vitæ que Deus sit nobis sponsus fidelis: *Desponsabo te mihi in fide*: vt nobiliterur anima coniugio isto: vt Deus zeletur animas nostras; *Ego Dominus & zelotes*: vt peccatum aliud est nihil quam concubinarus, imò coram Deo exercitus. *Peccatum quasi pellicatum dicas*, in fide doctissimus Musso, Italorum decus: vt creaturæ sunt amara & pellices peccatoris omnis: vt nuntij & lenones sunt mundus, dæmon, & vera Diptas, *antiqua leno*, sensualitas nostra: *Quam concubinarus ille sit Deo inuisus*: de his omnibus discurrere auct animus, ni patientia, humanitateque vestra abuti vereretur; nec sui memoriam reficente.

Eccl 49.
 Vide Gre.
 l. 1. moral.
 Arist in
 prob. Gell
 l. 19. noct.
 c. 2.
 Cur hoc
 vitium
 maximè
 hominè
 infamet.
 Ose. 2.
 Exo. 10.
 Conc. fe-
 dom. 5. in
 Quadrag.
 p. 3. in fi-
 ne.

Dd 4

prodi

prodigi idololatriæ, progredi vigerent. Respicimus
liquantulum.

CONCIO DECIMA QVINTA

vulgata. 3. 13. Et non post multos dies congregatis omnibus
adolescentior filius profectus est in regionem lon-
ginquam; & ibi dissipavit substantiam suam in
do luxuriosè.

Græca. 3. 13. μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ἀπὸ
δυνάστεως υἱὸς, ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακρὰν,
ἐκ τῆς διασκόπει. Ἐὶ δὲ οὐσίαν αὐτοῦ, ζῆλον ἀσέβου.

Syriaca. 3. 13. Paucis autem post diebus collegit filius ille
nator quæcunque ad se peruenerant. & profectus est
in regionem longinquam, illic dilapidavit substan-
tiam suam dum profuse viueret.

ARGVMENTVM.

1. Ista conuenire optime Idololatriæ. 2. Similitudo
hæreticis.

HAud miremini, Audisores, si dixerò, hanc por-
tem Euangelij nostri, Et non post multos dies. Et
applicabilem populo Gentili idololatriæ: littera
nim ipsa, non coacta, non contorta, se applicat. Et in-
uerdè illa, Et non post multos dies &c. indicant Idolola-
cultum citissimè assurrexisse. Namque non dudum à
diluuiò, annis circiter ducentis quadraginta novem,
vel circiter, deficiens Ninus à vera religione. Anni-
dolum Beli soceri. Citius adhuc: Janus liquidè filius
Iaphet in Diuorù numerù retulit Saturnù. Adhuc citi-
rius; Maledictus etenim Cham Chanæorù patrem
mox post diluuiù idola coluit. Et nò post multos dies. Si
superius, adhuc, ante diluuium liber eius originè de-
ducere, temporibus Enos per Jabet & Tubal proci-
nos fratricidæ Cain pullulauit idololatria. Optime
No

Et nò post
multos
dies.
Vide supe-
riora.